

MIRA JESENKO

SLIKAR FRANCE KOŠIR (1906—1939)

Zapiski o Koširju

Prvi je poročal o Francetu Koširju Saša Šantel v prilogi *Domači prijatelj* revije *Naš obzor* — l. 1930. Bralcem je predstavil življenjepis takrat štiriindvajsetletnega škofjeloškega slikarja in objavil reprodukcije štirih njegovih del: *V ateljeju*, *Sava pri Slavonskem Brodu*, *Tihožitje* in risbo *Zamišljen*. Omenil je, da se je šolal na kiparskem oddelku Tehniške srednje šole v Ljubljani in v večerni slikarski šoli »Probuda«. Pohvalil ga je, da je bil med najboljšimi dijaki. Tej trditvi lahko verjamemo, saj je bil Šantel Koširjev mentor tako v »Probudi« kot na kiparskem oddelku Tehniške srednje šole. Dejstvo, da po končani visoki šoli za likovno umetnost v Zagrebu ni našel zaposlitve v svoji ožji domovini ne s prodajo umetniških slik niti z naročili in da tudi stalnega službenega mesta ni mogel dobiti, pripisuje Šantel tudi nekolegialnosti med slovenskimi umetniki. Zato je sprejel mesto učitelja risanja na gimnaziji v Slavonskem Brodu. Tam ga je pestilo hudo domotožje, ki mu je, po besedah poročevalca, prekrizalo umetniške načrte. Primerjal ga je z Gregorčičem in se spraševal, ali bo tudi pri njem rodilo domotožje take sadove kot pri pesniku. Pravi, da dobiva sedaj gradivo za svoje slike največ na bregovih Save. Večina Koširjevih slik je bila takrat v njegovem domačem ateljeju, zato poročevalcu niso bile dostopne. Objavljena dela, nastala v Slavonskem Brodu, kažejo vestnost in znanje pri študiju narave, ki ga usposablja, da postane dober portretist. Že takrat se je ukvarjal z ilustracijo in grafiko ter bil sprejet za rednega člana ljubljanske sekcije »Udruženja grafičnih umetnikov«. Posebej mu je bil všeč zato, ker ni opustil tradicije in ni eksperimentiral z modnimi novostmi, ampak se je posvetil študiju narave.

Neznani poročevalec je v isti reviji leto dni pozneje omenjal štiri Koširjeve oljne slike: *Most čez Soro*, za katero pravi, da je odlična v kompoziciji in barvni skladnosti in tipično slovenska: *Hiša na jezu*; *Postopač* in *Teta Neža* (kat. št. 16). Za zadnji dve pravi, da sta karakterni študiji in da kažeta sposobnost v figuralnem slikanju. Objavljeni sta bili reprodukciji *Most čez Soro* in *Teta Neža*.

Leta 1931 je razstavljal v Beogradu na veliki pomladanski umetniški razstavi jugoslovanskih likovnih umetnikov, kjer so slovensko upodabljučo umetnost zastopali mlajši umetniki. Razstava v umetnostnem paviljonu na Kalemegdanu, ki jo je pripravilo bograjsko umetniško društvo »Cvijeta Jugovič«, je bila za tisti čas ena največjih ondotnih umetnostnih prireditev.

Na Ljubljanskem velesejmu istega leta je bilo razstavljenih pet Koširjevih oljnih slik: *Portret g. P. R.*, *Tihožitje s knjigami*, *Tihožitje z jabolki*, *Sava pri Slavonskem Brodu*, *Portret dečka* in šest akvarelov z motivi iz Slavonskega

Broda: *Ladja na Savi*, *Večer na Savi*, (kat. št. 25), *Most čez Savo*, *O mraku na Savi*, *Jutro na Savi* in *Motiv iz Slavonskega Broda*.

V Jakopičevem paviljonu na razstavi slik in kipov slovenskih umetnikov 1933. leta sta bili razstavljeni dve oljni sliki: *Jez in Most čez Soro* ter trije akvareli: *Jez*, *Sora* in *Most pri Škofji Loki*, naslednje leto pa prav tam dve tihožitji v olju — *Tihožitje I* in *Tihožitje II* — ter dva akvarela — *Most* in *Sora*.

Karel Dobida je l. 1934 v reviji *Mladika* objavil reprodukcije šestih Koširjevih oljnih slik: *Pri šivanju* (kat. št. 8), *Deklica*, *Iz ptujske okolice*, *Tihožitje*, *Jez v Škofji Loki* in *Lastni portret* iz leta 1930 (kat. št. 22). Med življenjepisnimi podatki omenja, da je po ljudski šoli najprej obiskoval ljubljansko realko, vendar tam ni dolgo zdržal. Na zagrebški akademiji se je učil pri grafiku Krizmanu in slikarjih Babiću ter Beciću. Dobida nas seznani z razstavami, na katerih je Košir razstavljal. Na velesejmu v Ljubljani je na prireditvi »Žena v slovenski umetnosti« razstavil več uspešnih portretov. Dobro je bil zastopan na razstavi »Slovenskih Madon«; razstavljal je še v Mariboru, Zemunu in Beogradu. Ko ocenjuje objavljene slike, Dobida pravi, da »... ga kažejo kot vestnega in točnega risarja, ki ustvarja premišljeno in pošteno. V barvi so njegove podobe prav prikupne, ubrane na skupen, malce zastrt in zamolkel barvni izraz.« Najbolj žive in najgloblje preštudirane se mu zdijo vodne krajine. Zadovoljivi so uspehi v akvarelu. V tej tehniki je upodobil Škofjo Loko večkrat kot katerikoli umetnik pred njim. Tihožitja slika na način »nove stvarnosti«, pohvali pa tudi njegove portrete, zlasti ljubke dekliške glave. Pri podajanju značilnosti starih obrazov pa je po mnenju Karla Dobide opaziti »veliko spretnost in študij znanih mojstrov«.

Istega leta je Košir sodeloval kot član mariborskega umetniškega kluba »Brazda« na razstavi v Jakopičevem paviljonu z osmimi oljnimi slikami: *Portret ge L*, *Glava dekleta*, *Glava dečka*, *Jez v Škofji Loki*, *Sora pri Škofji Loki*, *Drava pri Ptujju*, *Iz okolice Ptujja*, *Tihožitje s štruco* (kat. št. 46) in s štirimi akvareli: *Hiše ob vodi*, *Nad jezom*, *Mrak na Savi pri Slavonskem Brodu* in *Drevje ob vodi*. *Tihožitje s štruco* je bilo objavljeno v razstavnem katalogu.

Na prvi pomladanski razstavi Društva slovenskih likovnih umetnikov Dravske banovine leta 1935 je bila razstavljena oljna slika *Iz okolice Ptujja*. Razstavni katalog druge pomladanske razstave Društva slovenskih likovnih umetnikov iz leta 1937 omenja kot dela Ivana (sic!) Koširja oljne slike *Sora v Škofji Loki*, *V mlinu* (kat. št. 52), *Lubnik pri Škofji Loki* in akvarel *Potok med skalami*. Časopis *Slovenec* je objavil reprodukcijo razstavljene slike z naslovom *Krajina* — gre za *Lubnik pri Škofji Loki* (kat. št. 45).

Leta 1937 je Karel Dobida v *Mladiki* objavil reprodukcije slik *Ptuj*, *Deček*, *Deklica* (kat. št. 60), *Kvartopirci*, *Tihožitje* (kat. št. 70), *Lastni portret s klobukom* (kat. št. 59), *Na Savi v Slavonskem Brodu* in risb *Iz Zalega Loga* (kat. št. 38), *Andrej Habjan* (kat. št. 61), *Kuharica* in *Sedeči možak*. V besedilu, ki je najboljša analiza Koširjevih del, je najprej opozoril, da se je slikar kot človek poglobil in da dozoreva. Njegovo delo je označil kot realistično brez literarne ali čustvene primesi. Lahko bi mu očitali pomanjkanje domišljije, ker gre v treznosti skoraj predaleč. To pomanjkljivost je omilil s trdim znanjem in z možnostjo pravilnega presojanja svojih moči. Ob analiziranju Koširjevih vodnih krajin je opazil slikarjevo tesno navezanost na vodo. Dejstvo, da največ portretira otroke, pojasnjuje z realističnim načinom slikanja, ki odbija laska-

nja željne odrasle naročnike v podeželskih mestih. Pohvalil je njegove uspehe na grafičnem področju; France Košir se je namreč ukvarjal z litografijo in jedkanico. Pozneje je to panogo likovnega ustvarjanja opustil zaradi pomanjkanja priprav in nezanimanja za njegovo delo. Dobida je pohvalil risbe, ki najbolje označujejo slikarjevo bistvo: temeljito anatomsko znanje, smisel za humor ali grotesko in sposobnost izluščiti iz množice dogajanj bistveno. Sestavek končuje z ugotovitvijo, da poučevanje na srednji šoli ne pospešuje slikarjevega razvoja, in z željo, da bi mu omogočili študijsko izpopolnjevanje v tujini.

Istega leta je razstavil na Ljubljanskem velesejmu štiri oljne slike: *Škofja Loka*, *Park v Škofji Loki*, *Jez* in *Pristanišče v Slavonskem Brodu*.

Leta 1938 se je udeležil treh razstav. Na prvi reprezentativni slovenski razstavi likovnih umetnikov, ki jo je v Mariboru priredil Umetniški klub, so bile razstavljene *Jez*, *Na Savi* in *Kozolec*, v Jakopičevem paviljonu poleg zadnjega še *Na Savi*, *Iz okolice Škofje Loke* in *Kalvarija pri Škofji Loki*, na velesejemski prireditvi pa poleg zadnjih štirih še *Most čez Kokro* (kat. št. 63).

Ob njegovi smrti, 28. septembra 1939, je Tine Debeljak napisal nekrolog v *Slovenecu* in objavil sliko *Doma molijo rožni venec*. — Neznani poročevalec je v mariborskem *Večerniku* omenil, da je bil med službovanjem v Ptujju član mariborske »Brazde«, s katero se je udeležil vseh razstav v Mariboru in drugod. — Karel Dobida je še enkrat opisal prehojeno umetnikovo pot v Ljubljanskem zvonu. Poudaril je, da se je z velikimi napori izmotaval pred šolskimi vplivi. Medtem ko so bile sprva njegove slike mrke in neživljenjske, je v zadnjih delih bolj prišla do izraza njegova osebnost. Razvil se je v enega najboljših slovenskih slikarjev vode. Uspelo mu je, da se je spojil z domačo zemljo in z ljudstvom, iz katerega je izšel. Tudi to Dobidovo besedilo je temeljno za proučevanje Koširjevih del.

Leta 1939 sta bili na drugi razstavi kluba »Lada« oljni sliki *Ob domačem mlinu* in *Sorško polje* (kat. št. 66). To je opisal v reviji *Umetnost* kritik F. K. Kos in opozoril, da je Košir prišel pri isti pokrajini do enako svetlih barv kot nekdanj Grohar. — Prav tam je slikar Miha Maleš objavil oljni sliki *Sorško polje* in *Rože*. V osmrtnici ga je imenoval odličnega in samoniklega slikarja.

O razstavi kluba »Lada« je pisal tudi Jože Gregorič v reviji *Dom in svet*. Pravi, da Koširjevo delo odlikuje »živ in neposreden odnos do rojstne zemlje, ki jo je zajel v njenem bistvu«. V primerjavi s tem se mu zdijo krajine beograjskega slikarja Borivoja Stevanovića posebej hladne in tuje.

Na jubilejni umetnostni razstavi ob štiridesetletnici prve slovenske umetnostne razstave leta 1900 v Mestnem domu v Ljubljani je Društvo slovenskih likovnih umetnikov priredilo razstavo v Jakopičevem paviljonu. Na njej je bila razstavljena Koširjeva oljna slika *Zatišje*. — V *Umetniškem zborniku* 1943 sta bili objavljeni oljni sliki *Tihožitje* in *Sorško polje* (kat. št. 66), M. Benčina je Koširja imenoval pesniško navdahnjenega slikarja. — Prav tam ga je Fran Šijanec označil kot krajinarja hladnejših barvnih sestavov in prikupno izbranih motivov naše zemlje. — France Stelè je v knjigi *Slovenski slikarji* objavil reprodukcijo oljne slike *Tihožitje s štruco* (kat. št. 46). — Na razstavi »*Avtoportret na Slovenskem*«, ki jo je 1958 priredila Moderna galerija, je bil razstavljen *Avtoportret* iz leta 1927 (kat. št. 6).

Leta 1960, ob dvajsetletnici Koširjeve smrti, je Loški muzej pripravil re-

AVTOPORTRET, 1927, Loški muzej Sk. Loka, kat. št. 6

trospektivno razstavo. Andrej Pavlovec je o razstavi poročal v Gorenjskem glasu in objavil risbo *Starka s knjigo* (kat. št. 45). V Loških razgledih je izšel Pavlovčev članek, ki na koncu našteva literaturo. Objavlja naslednje oljne slike: *Lastni portret s klobukom* (kat. št. 59), *V mlinu* (kat. št. 52), *Puštalski most* (kat. št. 37), *Tihožitje* (kat. št. 70), *Škofja Loka* (kat. št. 58) in akvarel *Kapucinski most* (kat. št. 18). Razstavni katalog ni izšel.

Fran Šijanec je v knjigi *Sodobna slovenska likovna umetnost* ugotovil, da je bil na Tehniški srednji šoli učenec Alojzija Repiča, v Mariboru je bil včlanjen skupaj z Didkom, Jirakom, Kosom in Sirkom v »Klub petorice«. Njegove krajine je označil kot impresionistična obnova prirode.

Zivljenje in delo

Škofja Loka

France Košir je bil rojen 29. maja 1906 v Škofji Loki kot peti otrok, vendar so trije kmalu po rojstvu umrli. Oče Josip Košir je bil posestnik in mlinar v Škofji Loki, mati Barbara Tavčar iz Selc. Ob krstu je dobil ime Franc Anton, krstna botra sta mu bila trgovec Ivan Košir in mesarjeva žena Helena Hafner.¹ Po domače se je reklo pri hiši »Pod mostom«.² S tem je mišljen Kamniti most na Selščici. Mlin pod Kamnitim mostom se prvič omenja že leta 1309³ in je bil last loškega gospostva, to pa ga je prepustilo klarisam.⁴ Te so mlin prodale Koširjevem,⁵ ki že več kot dvesto let žive v Škofji Loki.⁶

Slikarski talent naj bi France podedoval po materi Barbari, prav tako tudi nežen značaj. Mati je bila izobražena ženska, saj je obiskovala šolo za deklice pri uršulinkah. Bila je bolehnna, pa tudi delo v mlinu je bilo naporno, zato je umrla, ko je imel Franc štiri leta. Oče se je vnovič poročil in France je dobil mačeho. Petrazredno ljudsko šolo je obiskoval v Škofji Loki in jo končal leta 1918.⁷ Vseskozi je imel veliko veselje do slikanja. Na vprašanje staršev, kakšne obrti se bo izučil, je vedno odgovarjal, da bo slikar. Po ljudski šoli so ga vpisali na ljubljansko realko, kjer je zdržal le eno leto.

Ljubljana

Mladi France je v otroštvu veliko risal. Njegove številne risbe je opazil razgledan očetov prijatelj, mornariški oficir Gregor Kankelj, ki je prepričal Francetovega očeta, da je tudi slikanje poklic.⁸ Kasneje je Košir portretiral njegovega sina kot mladeniča. Skrbni oče se je o sinovem talentu posvetoval tudi s profesorjem Ivanom Šubicem, ki je bil takrat direktor Tehniške srednje šole v Ljubljani.⁹ Tako so Franceta leta 1920 vpisali na kiparski oddelek Tehniške srednje šole. Takrat je bila to edina umetniška šola v Ljubljani. Poleg nje je delovala le še zasebna slikarska šola »Probuda«. Kdor se je hotel učiti slikanja, se je moral najprej naučiti kiparstva. Kiparski oddelek je obiskoval tri leta in je bil med najboljšimi učenci.¹⁰ Njegova učiteljica sta bila tudi kipar Alojzij Repič¹¹ in slikar, grafik in ilustrator Saša Šantel, ki je poučeval tudi v večerni slikarski šoli »Probuda«. Na kiparskem oddelku, ki ga je usposabljal za obrtnika v lesu in kamnu, je absolviral leta 1923 z dovoljnim (prav dobrim) uspehom.

Iz teh prvih let umetniškega šolanja so ohranjene na Koširjevem domu številne risbe po živih modelih in mavčnih odlitkih z ogljem in kreda, svinčnikom in tušem, risanka z naslovom *Anatomija* — P. Šubic — Probuda, risanka *Perspektiva*, Tehnično in projekcijsko risanje — 1. letnik 1920/21 in beležka 11 × 18 cm iz leta 1922. Risbe portretov mu je v redni šoli pregledoval Saša Šantel, ker je na nekaterih listih njegov žig. Zanimiv je osnutek za exlibris (8,8 × 5,1 cm), ki je risan s tušem. Okrog glave z avtoportretnimi potezami se ovija kača. Zgoraj je razširjeni pravokotnik polkrožno zaključen in signiran F. K.

V času, ko je obiskoval kiparski oddelek, je na pobudo Saša Šantla, ki ga je navdušil za slikanje po naravi, naslikal prve oljne slike. Prve ohranjene oljne

slike so iz let 1922 in 1923 in so slikane na lepenko majhnega formata: *Kmečka hiša* (kat. št. 4), *Pot z ograjo in žensko* (kat. št. 2) in *Krajina* (kat. št. 3). Barve na teh slikah še ne dajo slutiti kasnejšega Koširja, saj prevladujejo zelenosivi in rumeni toni, precej je tudi bele barve. Po snovni vsebini spominjajo na dela vesnanov. Vpliv vesnanov je posredoval Koširju prav Saša Šantel, ki je bil član leta 1904 na Dunaju ustanovljenega kluba slovenskih umetnikov — »Vesna«. Njihov ideal je bila »umetnost ljudstva za ljudstvo«. Upodabljali so motive iz kmečkega življenja, vaško idilo in narodne običaje. »Vesna« je bila po programu in imenu sorodna beorajski »Ladi«, kateri se je Košir kasneje priključil na njeni 2. razstavi v Ljubljani leta 1939.

Zagreb

Pred drugo svetovno vojno Ljubljana ni imela visoke šole za likovno umetnost. Slovenski slikarji so se šolali na umetniških akademijah na Dunaju, v Münchnu, v Pragi in v Parizu ter v Zagrebu. V slednjem bolj množično šele po prvi svetovni vojni, saj je bila zagrebška akademija edina visoka šola za likovno umetnost v stari Jugoslaviji do leta 1937, ko je akademijo za likovno umetnost dobil še Beograd. Na zagrebško Akademijo za umetnost in umetno obrt se je vpisal leta 1923 tudi France Košir. Uspešno je opravil sprejemne izpite in najprej obiskoval dva semestra pripravljalno šolo pri profesorju Maksimiljanu Vanki, še prej dva semestra pripravljalno šolo

TIHOŽITJE, (1934), MG Ljubljana (Loški muzej), kat. št. 46

pri profesorju Tomislavu Krizmanu, nato pa pet semestrov slikarsko šolo pri profesorju Vladimiru Beciću. Poleg omenjenih so bili njegovi profesorji še slikar Ferdo Kovačević, kipar Rudolf Valdec, slikar Oton Iveković, Joza Kljaković, Bela Čikoš-Sesija in Ljubo Babić.¹² Slovenci, ki so med obema vojnama študirali v Zagrebu, so prišli pod vpliv »zagrebške šole«.

Začetki zagrebške akademije¹³ segajo v leto 1894, ko je hrvaška deželna vlada po zaslugi Izidorja Kršnjavija zgradila nekaj ateljejev za umetnike, ki so se šolali na akademijah v tujini, po vrnitvi v domovino pa so poučevali risanje na zagrebških šolah. Kršnjavi je že leta 1882 osnoval Šolo za umetno obrt, kjer so poučevali M. Cl. Crnčić, R. Frangeš, B. Čikoš-Sesija, O. Iveković, F. Kovačević. Na obrtni šoli je delovala prva privatna slikarska šola, ki sta jo vodila M. Cl. Crnčić in Bela Čikoš-Sesija. Leta 1906 so zagrebški umetnostni krogi zahtevali ustanovitev posebne umetniške šole. Sabor je v skladu z referatom poslanca Ferda Šišiča sklenil, da se ustanovi umetniška šola. Tako je bila leta 1907 ustanovljena Višja šola za umetnost in umetno obrt. Vzgajala je mlade slikarje in kiparje — bodoče učitelje risanja na srednjih šolah. Na njej so učili M. Cl. Crnčić, R. Frangeš, B. Čikoš-Sesija, O. Iveković in F. Kovačević. Sčasoma se je umetniška šola, ki je postala javna ustanova, izpopolnjevala. Dobila je delavnice za odlivanje kovin in mavca, za keramiko in rezbarstvo. Ob reorganizaciji leta 1921 je postala **A k a d e m i j a** za umetnost in umetno obrt in je vključevala pripravljalni oddelek, oddelek za slikarstvo, kiparstvo, arhitekturo in primerjalno umetnost ter šolo za učitelje risanja v srednjih šolah.

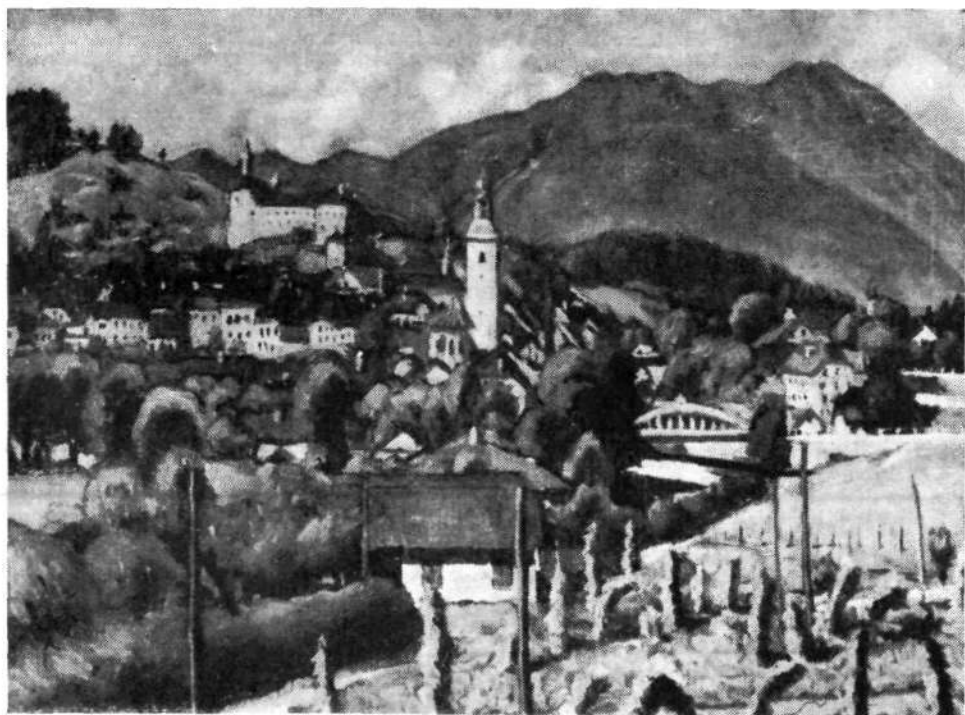
Košir je študiral v Zagrebu pet let oziroma devet semestrov. V prvem letniku ga je učil deskriptivo in perspektivo Ferdo Kovačević (Zagreb 1870 do 1927).¹⁴ Kovačević je plenerist, ki se je v motivih s savske obale približal impresionistični tehniki. Plenerist je tudi Oton Iveković (Klanjec 1869 — Zagreb 1939),¹⁵ ki je kot zgodovinar-ilustrator realistično prikazoval hrvaško vaško življenje. Koširja je v prvem in drugem semestru učil risanje akta, v četrtem semestru risanje živali in v šestem semestru risanje in slikanje živali. Joza Kljaković (Solín 1889—)¹⁶ je s svojim delom pripadal secesiji in je kot Meštrovic oživljal nacionalno mitologijo. Koširja je v četrtem, petem, sedmem in osmem semestru učil risanje akta. Pri profesorju Beli Čikoš-Sesiji (Osijek 1864 — Zagreb 1931)¹⁷ se je Košir v petem semestru učil kompozicijo, v šestem semestru risanje akta, v sedmem kompozicijo in tehnologijo. Skoraj s Crnčićem je Bela Čikoš vodil prvo zasebno slikarstvo in je imel močan vpliv na razvoj modernega hrvaškega slikarstva. Bela Čikoš je začel risati že kot oficir. Na Dunaju je študiral slikarstvo, zato je tudi v njegovem delu opaziti vpliv secesije in literarne primesi. Slikal je mitološke in zgodovinske motive in se ukvarjal tudi s problematiko simbolističnih barv. Tomislav Krizman (Orlovac pri Karlovcu 1882— Zagreb 1955)¹⁸ ga je prvo leto učil risanje po naravi, v tretjem semestru risanje večernega akta, v petem, sedmem in osmem semestru pa grafiko. Krizman je bil kot pedagog zaslužen za razvoj grafike na Hrvaškem. Študiral je na Dunaju na Šoli za umetnost in umetno obrt in na Akademiji likovnih umetnosti, kjer je bil učenec grafika Ungerja. Postopne svetlo-temne tonske prehode, ki jim je v bakrorezih znal dati širino in zamah, je Krizman prevzel od njega. Bil je član simbolistično in secesijsko usmerjene skupine Medulić (1908—1916), katere vpliv je bilo na Hrvaškem čutiti do konca prve svetovne vojne. Kipar Rudolf Valdec (Krapina 1872 — Zagreb 1929) je Koširja v prvem in drugem semestru učil anatomijo človeka in v petem

semestru fiziologijo, Maksimiljan Vanka (Zagreb 1889 — Mehika 1963) pa risanje po naravi v tretjem in četrtem semestru.

Najbolj je vplival na Koširja pomemben učitelj Vladimir Becić (Slavonski Brod 1886—Zagreb 1954)¹⁹ s čvrsto tonsko gradnjo telesnosti. Zadnjih pet semestrov ga je učil slikanja po naravi. Becić sestavlja z Račićem, Kraljevićem in O. Hermanom četvoro t. i. hrvaških impresionistov. Na Münchenski akademiji je bil kot Račić in Kraljević Habermanov učenec. Na razvoj jugoslovanskega slikarstva v začetku stoletja je poleg Pariza najmočnejše vplival prav München. Štirje zgoraj omenjeni in še nekateri drugi slikarji predstavljajo Münchenski krog ali t. i. Hrvaško šolo.

Ljubo Babić, ki je v zgodnji fazi pripadal Hrvaški šoli, je bil Koširjev učitelj v devetem semestru. Učil ga je risanje akta. Poleg drugih predmetov je Košir poslušal še predavanja iz umetnostne zgodovine v prvem, drugem, petem, šestem, sedmem in osmem semestru, v tretjem in četrtem semestru kemijo barv, vaje v pisavi pa v prvih dveh letih.

Na zagrebški akademiji so v dvajsetih in tridesetih letih tega stoletja doštudirali številni slovenski slikarji: Zoran Didek, Olaf Globočnik, France Godec, Miha Maleš, France Mihelič, Janez Mežan, Zoran Musič, Nikolaj Omersa, France Pavlovec, Slavko Pengov, Nikolaj Pirnat, Marij Pregelj, Mira Pregelj, Maksim Sedej, Drago Vidmar in Nande Vidmar. Ti so vplive akademije kasneje različno razvijali, medtem ko je Košir vse življenje ostal realist. Brata Drago in Nande Vidmar sta z bratoma Francetom in Tonetom Kraljem predstavnika nove stvarnosti na Slovenskem; pridružuje se jim še Fra-

SKOFJA LOKA, 1936, družina Košir Sk. Loka, kat. št. 58

njo Stiplovšek. Na F. Miheliča in M. Sedeja je vplivala zagrebška skupina »Zemlja«, ki jo je organiziral Krsto Hegedušić l. 1929 z željo, da umetnostno realizira značilnosti hrvaškega kmečkega okolja. Proti sestavljeni formi novega realizma je leta 1928 nastopila mlada generacija slikarjev, ki so se poimenovali »Četrta generacija«. Sestavljali so jo M. Maleš, O. Globočnik, N. Pirnat, F. Pavlovec, Mira Pregelj in J. Mežan. Poetičnemu barvnemu realizmu so se pridružili člani Kluba neodvisnih (1937): Z. Didek, Z. Mušič, N. Omersa in Marij Pregelj; F. Godec in zgodnji Z. Mušič pripadata struji slikarskega intimizma.

Košir se je zaradi umirjenega temperamenta in konservativnega ter treznega značaja le težko izmotaval iz šolskih vplivov. Vseskozi je ostal realist, le v zadnjem obdobju se je nekoliko približal barvitejšemu razpoloženju. Po pripovedovanju je bil veselega značaja, nežen in skromen; za politiko se ni zanimal.²⁰ Zaradi luksacije je imel desno nogo krajšo za tri centimetre. Na vojaškem naboru leta 1926 je rekrutna komisija potrdila, da ni sposoben za vojsko.²¹ Kasneje je zbolel še na pljučih, zaradi česar je tudi umrl.

Vsako leto je počitnice preživel doma, leta 1927 pa se je odpravil v München. V njegovi zapuščini je zemljevid mesta, tiskan v nemščini, in kolokovana ter zapečatená prošnja za potovanje v tujino, ki je prevedena v nemščino. Izdal jo je notar S. Šink. O njegovem bivanju v Münchnu zagotovo pričá beležka 21 × 13 cm, ki je datirana »1927 München«, in risba z ogljem *Portret dekleta* (kat. št. 44), ki je signirana desno zgoraj »Franc Košir 20 a Prof. F. Stuck«. Zaradi neznanja nemščine se je moral kmalu vrniti domov.²² Verjetno je preživel v Münchnu le kak teden. Ni dokazov, da bi študiral v ateljeju Franza von Stucka na tamkajšnji akademiji.

Risbe, grafike in slike iz zagrebškega časa

Iz zagrebškega obdobja so ohranjene številne risbe z ogljem in svinčnikom, ki so šolske študije aktov (največkrat v naravni velikosti) in portretov. Risba s svinčnikom *Študija rok* je nastala na akademiji, kjer si je pridobil temeljito anatomsko znanje. Prav tako je narisal na akademiji v drugem letniku leta 1924 *Akt* (kat. št. 17), ki predstavlja polno golo žensko, ki se z desnico opira na podstavke, levico je skrila za hrbet in zre v desno.

Medtem ko sta bili zgoraj opisani risbi pripravljalni risbi za kasnejše slike in grafike, je risba s tušem *Starka s knjigo* (kat. št. 45) samostojna in popolnoma zaokrožena umetnina. Za mizo sedi stara ženica, roki ji počivata na mizi, z desnico si podpira glavo in zre v prazno. Na mizi je še rožni venec, molitvenik in odprta knjiga. Ženica je pravkar prenehala brati in se je zamislila nad vsebino. Izza njenega hrpta prihaja v sobo mehka svetloba skozi okno ki ga zastira lončnica, stoječa na okenski polici. Prizor je narisán s kratkimi potezami peresa, predmeti na risbi so podani zelo plastično. Risba starke s knjigo je nastala leta 1927. Snov je zanj zelo značilna, saj bo stare ljudi upodabljal vse življenje. Risba je odlična zaradi izraza, ki ga kaže brezzobí starčin obraz; spominja na Rembrandta. Iz literature vzemo, da je Košir v resnici študiral stare mojstre. Lončnica na okenski polici pa spominja na slike Vladimirja Becića, ki je imel navado, da je na okno postavil kak predmet in s tem omehčal svetlobo, ki je prihajala v upodobljeni prostor.

Pri risbi s tušem *Obrezovanje krompirja* (kat. št. 51) so poteze peresa dokaj svobodne, gube obleke so nakazane s par črtami, bolj natančno je izrisán in plastično oblikovan starčin obraz s povešenimi očmi in čvrste roke. Risba,

datirana v leto 1928, ni nastala v Zagrebu, pač pa na slikarjevem domu, ko je bil na spomladanskih počitnicah. Starka, ki obrezuje krompir, pa je domača dekla.

Risba *Harmonikar* (kat. št. 52) je risana s čopičem in tušem. Slikar je naslikal neobritega moža s klobukom, v katerega je zataknil pero, kako koraka mimo nas. Risba ni več plastična, ampak linearna. Vtis tretje dimenzije je umetnik dosegel s perspektivično skrajšavo črte. Pri tem je moral dobro obvladati anatomijo. Tudi *Harmonikar*, narisana leta 1928, sodi v vrsto beračev, katere je Košir večkrat upodobil.

S tušem je narisal zagrebške ulice, doma med počitnicami pa je bil njegov priljubljeni motiv Kamniti most in pokrajina ob Sori. Tudi trinajst skicirk polnih risb, datira v njegova študijska leta.²³

Košir je imel izredno razvit smisel za opazovanje, saj ni nikoli posedal brez beležke v roki. Bil je spreten risar skic, ki kažejo, da je iz množice dogajanj znal izluščiti bistveno. S filigransko natančnostjo je znal narisati posebnosti in izrazitosti ljudi. Risal je prizore s ceste, iz kavarne in gostilne, iz parka, muzikante, delavce, cirkus in domače živali. Velikokrat je narisal domače pri delu in še večkrat pri počitku — posebej veliko je študij očeta in mlinarjev. Njegove risbe se odlikujejo z anatomskim znanjem in poznavanjem perspektive. Tematsko prevladuje človeška figura, zastopana je tudi živalska figura, krajina je redkejša, še bolj redka je mrtva priroda.

Večkrat je upodobil mestne reveže — špitalarje. Špital je bila socialna ustanova, ki je bila podrejena loški mestni upravi in se omenja že leta 1547. Ni bila namenjena samo zdravim revežem, pač pa tudi negi revnih bolnikov. Uprava je za špitalarje bolj slabo skrbel, zato so ti pogosto beračili po hišah; pridružili so se jim še berači iz drugih krajev. Po hrano so prihajali tudi h Koširjevim, kjer jih je Franc naprosil, da so mu pozirali in jim v zahvalo dal nekaj drobiža.

Poleg risb, ki so delane po naravi, so iz zagrebškega obdobja tudi take, kjer je prišla do izraza umetnikova bujna domišljija. Snov, prevzeta po naravi, je erotično obarvana.

Tudi smisel za humor in karikaturu mu ne manjka. Kolorirana risba s tušem *Dr. Jože Rant in Oto Burdych* (kat. št. 50) prikazuje lekarnarja Burdycha, ki se v strahu oklepa zobozdravniškega stola, na katerem sedi. Ob njem stoji dr. Rant in mu sega z roko v usta, za hrbtom skriva v drugi roki klešče in mu hoče izdreti zob. Risba je obarvana s tonsko stopnjevano rjavo barvo. Karikatura iz leta 1927 je zanimiva zaradi motiva, saj kaže ljubitelja umetnosti, ki sta bila tudi umetnostna mecena in sta oba kupovala Koširjeve slike.

V študijskih letih se je veliko ukvarjal z grafiko, in sicer z litografijo, lesorezom in jedkanico. Bil je član ljubljanske sekcije *Udruženja grafičnih umetnikov*. Datirani grafični listi so vsi iz študijskih let. To panogo likovne umetnosti je pozneje opustil, ker med naročniki za grafiko ni bilo zanimanja. Ohranjeni grafični listi dajejo čutiti umetnikovo vestnost. Na jedkanici *Piknik* (kat. št. 9) vidimo skupino treh moških in dveh žensk, kako posedajo ob tolmunu. Jedkanica, ki je nastala leta 1927, skriva v sebi zakrit alegorični pomen, mladenič s kitaro je umetnik sam, ki je le od daleč opazoval »piknik«.

V jedkanici *V gostilni* (kat. št. 8) je upodobil gostilniško sobo, v katero prihaja svetloba skozi majhno okno, vzdano v debelo steno, in osvetljuje tri pивce, ki sede za mizo. Na mizi je steklenica, na pol nalita z vinom, in kozarci.

Prvemu pivcu je glava že omahnila med roke na mizi, drugi nam obrača hrbet, tretji stiska v desnici kozarec in topo strmi predse. Njegov obraz, edini viden od vseh treh, je grobo oglat in grd. Grafika ni datirana, po formalni obdelavi, zlasti po porazdelitvi svetlobe, spominja na jedkanico *V kupeju* (kat. št. 7), ki je nastala leta 1927. Snovna vsebina je značilna za zagrebško šolo (primerjaj Vilko Gecan: *V gostilni*, olje 1922). Način, kako se je umetnik soočil z vsakdanjim prizorom, pa je zelo podoben delom Georga Grosza. Grafika je dokument stvarnosti, človeški obraz vzbuja grozo, moreče vzdušje še podpira mačka, ki sedi na tleh v desnem spodnjem kotu.

V lesorezu *Alegorija* (kat. št. 2) je upodobil pol moško, pol žensko bitje, ki stoji sredi tolmana, obdanega z visokimi drevesi, in drži v roki goloba. Ta naj bi predstavljal posebitev miru. Svetle ploskve na telesu figure izstopajo od ozadja, lasje so oblikovani stilizirano. Lesorez iz let 1924/25 je ploskovit lesorez, grajen na kontrastiranju svetlih in temnih ploskev, motiv pa je soroden secesijskim motivom.

Zanimiv je tudi lesorez *V gostilni* (kat. št. 3). Upodobil je može, sedeče v gostilni. Pri tem je opustil drobne pripovedne detajle in se posvetil le večjim črno-belim ploskvam.

Slike iz zagrebškega obdobja se razlikujejo od prejšnjih tudi po izbiri tematike, ne le po formalni strani. Priljubljen slikarjev motiv je bil Kamniti most. Večkrat ga je upodobil v risbi in akvarelu. Akvarel *Kamniti most* (kat. št. 1) iz l. 1925 je slikan v motnih sivo-modrih tonih, ki so nekam umazani. Risba je zelo ostra, tudi vsi detajli, npr. okna obeh hiš — Jesharne in Feškove hiše, so naslikani natančno. Ta akvarel stoji na začetku slikarjevega umetniškega razvoja. V tem času najraje upodablja vodne motive, zato prevladujejo slike hladnega barvnega sestava. Vodne krajine so tudi najgloblje preštudirane. Slika tako, da realistično obnavlja naravo.

Akvarel *Kamnitnik* (kat. št. 3) je slikan v toplih zelenih in rdečih tonih, ki dajejo sliki iz leta 1926 nekoliko ekspresiven značaj. Temu akvarelu je po formalni plati — in sicer v barvni lestvici — soroden akvarel *Narodna noša* (kat. št. 4) iz okoli leta 1926.

Ohranjene oljne slike kažejo, da se je Košir bolj posvečal figuralnemu slikarstvu, predvsem študiju portreta. Zanimiv je *Avtoportret* (kat. št. 6), ki je prva Koširjeva ohranjena lastna podoba, slikana v oljni tehniki na platno. Takrat enaindvajsetletni slikar se je upodobil v izrezu do pasu, tričetrtinsko zasukan v desno, s paletjo in čopičem v rokah. V desnem zgornjem kotu je vidna slika njegovega prijatelja dr. Tineta Debeljaka. Ker sta bila velika prijatelja, je na drugi strani istega platna naslikan njegov portret.^{23a} Na avtoportretu so barve temne, prevladujejo zeleno-rjavi toni. Umetnik je barvo nanašal v širokih ploskvah, ki so ločene med seboj. S tonskim stopnjevanjem širokih ploskev barve, ki je brez leska in motna, je dosegel plastičen vtis figure, kar je v skladu z načeli zagrebške šole in nove stvarnosti. Slika je nastala leta 1927 in kaže močan vpliv slikarjevega profesorja Vladimirja Becića, za katerega je značilno plastično in tonsko slikarstvo.

Košir je bil včlanjen v loški profesorski ceh in se je redno udeleževal sestankov, ki so bili vsak zadnji ponedeljek v letnih počitnicah. Na Obrtni razstavi, ki jo je leta 1936 organiziral profesorski ceh v loški mestni hiši, je bila razstavljena njegova slika *V mlinu* (kat. št. 52).

PORTRET DEKLETA, družina Košir Sk. Loka, kat. št. 61

Nova stvarnost

Nova stvarnost²⁴ se je pojavila v prvem desetletju po prvi svetovni vojni kot odpor proti ekstremnim vrstam ekspresionizma. Predmete in prostor priznava kot bistvene sestavine slike. Poleg tega socialnokritično opazuje stvarnost. Tako je po eni strani upodabljala nacionalne in družbene sloje — delavce in kmete, po drugi strani pa je — v Nemčiji — vodila do idealiziranega

realizma življenjske stvarnosti. V slikarskem smislu pomeni dviganje malo opažene predmetnosti v estetsko pomembno luč. Značilnosti nove stvarnosti so še: suha predmetnost, puristična strogost, statičnost, izgajenost.

Na Slovenskem se je nova stvarnost začela uveljavljati od leta 1925. Najprej je bila vplivana iz Nemčije in Italije, ob koncu dvajsetih let pa predvsem iz Zagreba, kjer je delovala skupina »Zemlja« (1929—1935). Prvi je uporabil izraz nova stvarnost Francè Stele v zvezi z deli Franceta in Toneta Kralja leta 1927. Poduhovljeni in poglobljeni resničnosti ekspresionizma je sledila suhoparna, objektivna resničnost predmetov, krajine in ljudi. Medtem ko se je na Slovenskem idealistično usmerjena nova stvarnost v književnosti precej močno uveljavila, je bila idealistična smer v likovni umetnosti zastopana le v religioznem slikarstvu in kiparstvu bratov Kralj.

Košir je s svojim delom pripadal socialni umetnosti. Med vplivi, ki so delovali na oblikovanje slovenske umetnosti, ki je razkrivala družbene razmere, je bil najmočnejši ekspresionizem, ki je prihajal s severa, nova, socialno usmerjena stvarnost in novi realizem, ki ga je mlada, v Zagrebu šolana generacija odkrivala na razstavah in v časopisih. Vendar se navezuje tudi na domačo tradicijo.

Košir je opisoval socialne razmere v domačem mestu s tem, da je nešteto-krat v risbi in sliki upodobil mestne reveže — špitalarje. Upodabljanje beračev je njegov prispevek času, saj so jih uporabljali tudi F. in T. Kralj, V. Pilon, I. Kos in F. Stiplovšek. Res je berače in godce upodabljal tudi kot folklorne znamenitosti, a se je znal vživeti v dušo mestne revščine, saj z mnogih obrazov veje človeška tragika. To so oljne slike: *Teta Neža*, *Portret neznanca* iz leta 1932 (kat. št. 29), *Špitalar s klobukom* (kat. št. 20), *Stoječi špitalar* (kat. št. 18) in *Sedeči špitalar* (kat. št. 17 in 21).

Ukvarjal se je tudi z žanrom. Opisovanje vsakdanjih opravil je značilno za realistično usmerjena obdobja v umetnosti. Primer žanrskega prizora je *Interier* (kat. št. 12). Ob pisalni mizi sedi v sobi ženska z ruto, ki nam sklonjena obrača hrbet in bere. Slikar je upodobil svojo krušno mater pri prebiranju uradnega lista. Slikana je v rumenih in rjavih tonih. Slika ni datirana, pri določanju časa nastanka nam pomaga risba iz leta 1928 z istim motivom. Pa tudi rumeno-rjave barve govorijo za zgodnejši čas. Oljna slika je delana na način nove stvarnosti zelo plastično.

Naslednja oljna slika prikazuje leseno brv, ki je verjetno *Puštalska brv* (kat. št. 13), na kateri stojita dve ženski. Barve so bolj izrazite, čeprav prevladujejo rjavi in zeleni toni, veliko je tudi bele barve. Risba je ostra, predmeti so podani z jasno orisano telesnostjo in oprijemljivo plastično. Slika iz leta 1928 spominja na načela reformatorja modernega evropskega slikarstva Cezanna po razumski konstrukciji in nanašanju barve. Vtis tretje dimenzije predmetov je slikar hotel doseči ne le s perspektivično skrajšavo, pač pa tudi z moduliranjem barve, to je s tonskim stopnjevanjem barve. To mu je bolj uspelo pri obdelavi vode, rečne struge in skalovja v ospredju slike kot pri obeh ženskah, travniku in drevju. Snov na sliki je za Koširja značilna. Ob vodi je bil rojen in bil z njo povezan do smrti.

Istega leta je naslikal *Teto Nežo* (kat. št. 16). To je starka s kratkimi lasmi in zgubanim obrazom, za katerim čutimo upognjen hrbet. Upodobil jo je skoraj v monokromiji. Lahko bi primerjali ta portret z deli Vena Piona v času, ko se je mudil v Ajdovščini (1921—1926). Izraz na obrazu *Sirote Pavle* (1922/23) in *Milke* (1923) se ujema s tragičnim izrazom *Tete Neže*, čeprav je formalni način

obdelave pri Koširju bolj realističen, bolj šolski, saj je bil še vedno na akademiji, medtem ko je pri Pilonu bolj poenostavljenih plastičnih oblik.

Akvarel iz leta 1929 *Kamniti most* (kat. št. 9) kaže, da je v tej tehniki napravil določen razvoj. Začel je opuščati detajle, ta akvarel pa se odlikuje tudi po pretehtani kompoziciji. *Hiša ob jezu* (kat. št. 8) iz istega leta, ki kaže Zihlerovo skladišče in pogled po Sori navzgor, je slikana od zgoraj. Pogled na Soro in zimsko okolico je skrbno izbran. Medtem ko so bile barve akvarelov sprva umazane, so to hladni in zadržani toni, ki prevladujejo, mnogo čistejši. K temu vtisu pripomore tudi bela barva snega. To je edini ohranjeni zimski motiv, če ne upoštevamo grafičnega odtisa na novoletnih čestitkah, ki prikazuje osamljeno hišo sredi zasnežene pokrajine.

Razvoj v smeri očiščevanja barv je opaziti tudi na dveh akvarelih iz naslednjega leta: *Kamniti most* (kat. št. 18) in *Krevsov jez* (kat. št. 19). *Kamniti most* je slikar zajel s pogledom izpod domačega mlina, tako da seže pogled pod lokom mostu po Selščici navzdol. Barve na sliki so sestavljene iz toplih zelenih in modrih tonov in se med seboj prelivajo. Čeprav risba ni tako ostra kot na prejšnjih akvarelih, obok mostu plastično izstopa. Ta akvarel sodi med najkvalitetnejša slikarjeva dela v tej tehniki.

Akademijo je Košir končal 5. marca leta 1928 z dobrim uspehom.²⁵ Izpolnila se mu je davna želja postati slikar, neizpolnjena pa je ostala druga želja — zaslužek v domačem kraju. Boj za materialni obstanek je bil trd. Ker so premalo kupovali njegove slike, ni našel zaslužka doma, niti se mu ni posrečilo dobiti zaposlitve v bližini doma. Iz literature zvemo, da je najprej služboval v Ljubljani kot profesor risanja.²⁶

Ni mi bilo moč ugotoviti na kateri šoli, možno je, da je bil na realni gimnaziji, kjer je bil zaposlen nekaj mesecev leta 1933, a tu ni dolgo ostal. Kot profesor risanja — tak je bil največkrat naziv slikarjev v obdobju med dvema vojnama — je delil usodo slovenskih tovarišev, ki so jih premeščali v oddaljene kraje države.

Slavonski Brod

Na gimnazijo v Slavonskem Brodu so ga premestili 16. aprila leta 1929.²⁷ Čeprav je večkrat prosil za premestitev, je tu ostal štiri leta in odslužil vsa pripravniško dobo — tri leta. Bil je zelo navezan na rojstni kraj in je težko prenesel ponovno ločitev od doma. V tamkajšnji družbi se je nekako znašal, saj je pridno zahajal v kavarne in gostilne, kjer je risal v skicirke tipične obraze.

Poučevanje na gimnaziji ni pospeševalo njegovega umetniškega razvoja. Veliko manj je slikal in risal, saj je iz tega časa malo ohranjenih del. Iz vseh štirih let, ki jih je preživel v Slavonskem Brodu, je ohranjenih le osem skicir. Največ je slikal doma med počitnicami, v Slavonskem Brodu pa je veliko študiral pokrajino v okolici Save (*Večer na Savi*).

V Slavonskem Brodu je naslikal list z naslovom *Zaljubljenca* (kat. št. 17), ki kaže zaljubljeno dvojico, ki s hrbtom obrnjena proti gledalcem sedi na robu gozda pod visokimi smrekami in zre v daljavo, kjer se leno vije reka. Še dalje se vidijo hribi in nebo. Akvarel iz leta 1930 je poln liričnega razpoloženja in zasanjanosti in je daljni odmev secesije, saj po vsebini spominja na dela M. Gasparija. Ta list je odsev umetnikove nežne in občutljive notranjosti in izraža njegove neizpolnjene želje, ki so se rodile v samotni daleč od

doma. Malo je dostopnih in ohranjenih del, ki so nastala v Slavonskem Brodu. Oljna slika *Portret dečka* (kat. št. 23), ima zadaj napis, ki nam pove, da je bil naslikan leta 1930 v Slavonskem Brodu. Poteze čopiča so široke in ostro ločene med seboj, da portret deluje skoraj oprijemljivo plastično. Barve so temne in medle. Slika je neživljenjska in mrka, vidi se, da je slikana po načelih nove stvarnosti.

Na enak stvarni način sta slikana: *Avtoportret* (kat. št. 22) in *Portret neznanca* (kat. št. 29) iz leta 1932. Upodobljenca ne kažeta nobenega čustva ali misli, značilne so tudi temne barve, uglasene na en ton. Največ ohranjenih del iz tega časa kaže spet vodne motive iz okolice Škofje Loke, ki jo je upodobil tolikokrat kot noben slikar pred njim. Motive je znal prikupno izbirati; pokrajino je vedno slikal tako, da je zajel tudi vodo. *Krajina* (kat. št. 24) in *Puštalski most* (kat. št. 36) sta kompozicijsko in barvno skladni oljni sliki, motiva skrbno izbrana. Umetnik je spremenil način slikanja, slikanje zanj ni bilo več problem kot pri *Puštalski brvi* in je krajino le obnovil ter ji vtisnil rahel pesniški navdih.

V oljni tehniki je naslikal *Portret E. G.* (kat. št. 28). Portret slikarjeve prijateljice je nastal leta 1932 in je soroden delom Franceta Kralja, ki je po letu 1923 slikal z močnim poudarkom plastike in v mrkem enotnem tonu (*Družinski portret*, 1926).

Košir je veliko slikal tihožitja, predvsem cvetlična, kar se ujema z njegovo pripadnostjo konceptu nove stvarnosti, vendar je malo ohranjenih tovrstnih slik. Vzrok je v tem, da se je selil z enega službenega mesta do drugega, iz kraja v kraj. Veliko slikarjevih del se je porazgubilo tudi med drugo svetovno vojno. Eno izmed ohranjenih je *Tihožitje* (kat. št. 35) iz leta 1933.

V Slavonskem Brodu je odslužil pripravniško dobo treh let, zato je 11., 12. in 13. januarja leta 1933 lahko opravljal strokovni izpit v Beogradu, ki ga je usposobil za učitelja večšin risanja in pisanja. Iz ohranjenih dokumentov razberemo njegovo učiteljsko pot, polno premeščanj iz kraja v kraj. V desetih službenih letih je petkrat zamenjal kraj zaposlitve. Po opravljenem strokovnem izpitu ni več dolgo ostal v Slavonskem Brodu. Dne 11. marca leta 1933 so ga premestili na I. državno realno gimnazijo v Ljubljani. V Ljubljani ni dolgo poučeval. Že avgusta istega leta je bil premeščen na ptujsko gimnazijo. V Ptujju je ostal do 11. februarja leta 1936, ko so ga premestili v Kranj.

P t u j

V Ptujju, kjer je stanoval v hiši tik za proštjsko cerkvijo,²⁸ je veliko slikal in aktivno sodeloval v umetnostnem življenju severozahodne Slovenije. Bil je član mariborske »Brazde«, ki je bila ustanovljena leta 1931 in je bila do okupacije glavna vez in prizorišče mariborskega umetnostnega življenja. Udeleževal se je vseh njenih razstav v Mariboru in drugod, npr. v Ljubljani leta 1934, kjer je vzbudil pozornost z vodnimi krajinami.²⁹ Včlanjen je bil v »Klub petorice« v Mariboru, ki so ga sestavljali še Zoran Didek, Karel Jiřak, Ivan Kos in Albert Sirk in za katerega so značilne prehodne in neprečiščene ambicije.³⁰

Uveljavljal se je tudi z naročili in dobival priznanja za svoje delo z občasno predstavitevjo le-tega v revijah, predvsem v *Mladiki*, kjer je o njem poročal Karel Dobida. Kupce za svoje slike je iskal med premožnejšimi ljudmi, ki so umetniška dela lahko kupovali. Ohranjene so naslednje

slike, ki so bile v tem času naslikane po naročilu: *Selca* (kat. št. 42), *Zali log* (kat. št. 38), *Škofja Loka* (kat. št. 47), *Španova hiša na Suhi* (kat. št. 48) in *Stara mama* (kat. št. 43) ter *Marija Planina* (kat. št. 53). Po naročilu je slikal tudi nabožne podobe. Od štirih ohranjenih slik *Marije z otrokom* (kat. št. 34, 44, 50, 51) so tri posnete po Rafaelu, ena pa po španskih baročnih mojstrih (kat. št. 34). Le na eni sliki, kjer so forme prevzete po Rafaelu, so barve bolj izrazite (kat. št. 50).

Za portret mu je bilo treba pozirati približno osem ur. Toliko časa je poleti leta 1933 portretiral prijatelja *Eugena Burdycha* (kat. št. 33) s katerim sta hodila na sprehode v Vincarje.

Krajino po naročilu je v naravi slikal petkrat ali šestkrat.³¹ Rad je sprejel vsako naročilo. Po Obrtni razstavi leta 1936 v Škofji Loki je Francetu Planini v zahvalo, ker je posredoval pri prodaji njegove oljne slike, podaril akvarel *Krevsov jez* (kat. št. 24). Ukvarjal se je tudi z ilustracijo.³² Ohranjenih je nekaj listov, vendar premalo za pravilno oceno.

V njegovih slikah je od leta 1933 opaziti spremembo. Barve so postale svetlejše in bolj jasne, barvna lestvica bogatejša. Na oljnih slikah *Puštski most* (kat. št. 36), *Kamnitnik* (kat. št. 39), *Lubnik* (kat. št. 45) in *Pogled z Golnika* (kat. št. 49) je izginila realistična hladnost in je prišla do izraza umetnikova topla osebnost. Verjetno je na to spremembo v slikarjevem značaju in delu vplivala ugodna službena premostitev iz Slavonskega Broda v Ptuj. *Kamnitnik* je slikan širokopotezno, od daleč in zviška. Topel kolorit sestavljajo rumeni, olivno zeleni in rdeči toni, nekaj je tudi bele barve. Prav ta oljna slika iz leta 1933 napoveduje spremembo v načinu slikanja. Zanimivo je, da so svetle barve odmev Groharja, ki je tudi slikal isto pokrajino.

Na akvarelu *Krevsov jez* (kat. št. 29) je viden Koširjev nadaljnji razvoj te panoge. Nekdaj motne barve so zdaj čiste in pisane in kar sijejo od svežine. Iste značilnosti veljajo tudi za *Kamniti most* (kat. št. 30), ki je prav tako nastal leta 1933. Nadrobnosti je tu še bolj opuščal. Tema odličnima akvarelnoma se po zrelosti približuje tudi akvarel, kjer je umetnik upodobil: nekdanjo Balantovo hišo in vhod v kapucinsko cerkev. Zato ima ta slika poleg umetniške tudi dokumentacijsko vrednost, saj je večina upodobljenih stavb porušena. Slikar je večkrat naslikal svojo najbližjo sosesčino; leta 1932 npr. v akvarelni tehniki štante pred kapucinsko cerkvijo ob veliki noči (kat. št. 26).

Oljna slika *Tihožitje* (kat. št. 46) iz leta 1934 je zanj značilna. Središče slike je prt na mizi, na katerem ležita dve polovici štruca kruha. Na mizo so postavljeni še vrč, steklenica, nož in skleda z jabolki in kruhom. Predmeti so podani plastično, risba je ostrá, detajli so opuščeni. Slika je uglašena na oker tone. To tihožitje pričá, da je slikar še vedno ustvarjal v skladu z načeli nove stvarnosti.

K r a n j

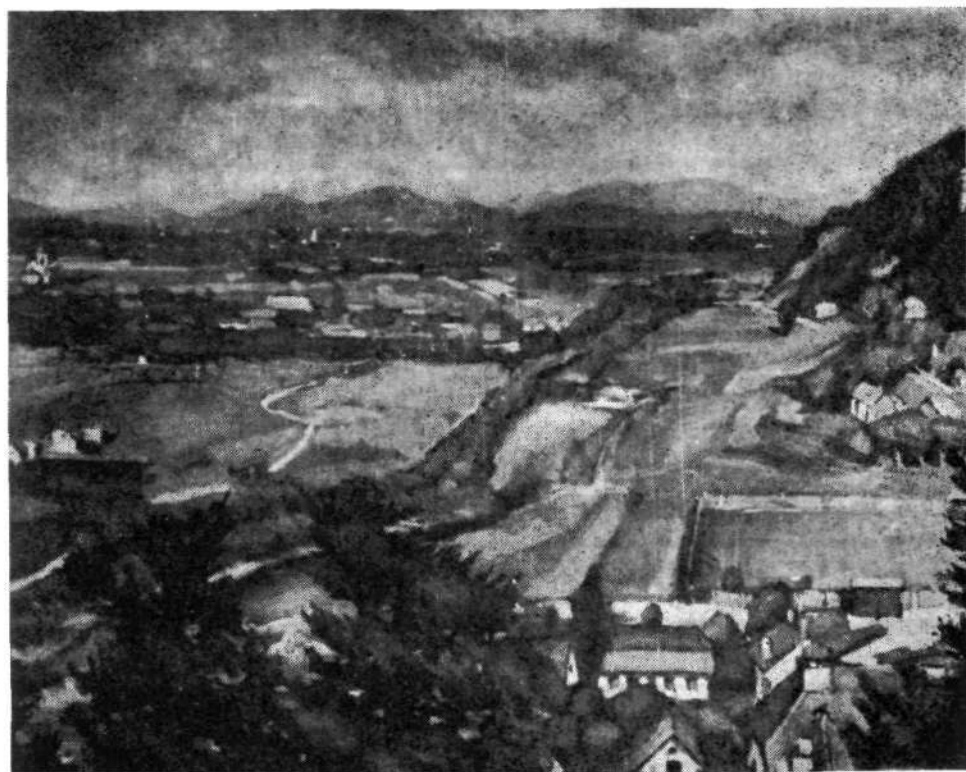
Od začetka leta 1936 je služboval na gimnaziji v Kranju. To je bilo tako blizu doma! Hodil je v bližnjo okolico in slikal (*Soteska Kokre*). Tudi tod so ga utesnjevale ozke razmere in okolje, poučevanje pa je bilo zaradi stalnega nemira, ki je vladal v gimnazijskih risalnicah, naporno. Vedno si je želel, da bi ga upokojili in bi se lahko v miru posvetil slikarstvu. Želel se je tudi umetniško izpopolnjevati v tujini, vendar za to nikoli ni našel možnosti.

Na obveznem pregledu so odkrili, da ima pljučno bolezen. Leta 1935 se je že zdravil na Golniku, saj je tega leta naslikal *Pogled z Golnika* (kat. št. 49). Na Golnik se je večkrat vrnil na zdravljenje in je tudi tam veliko slikal. Portretiral je malo primarijevo hčerko in v akvarelu upodobil sanatorij po dežju. Bolezen mu je jemala moč, a volje do slikanja mu ni vzela. Cele mesece je preživel doma in slikal, saj je bil na bolniškem dopustu: od 1. aprila do 1. julija leta 1937, od 22. februarja do 2. marca leta 1938 in od 28. septembra 1938 do 6. junija 1939. leta.³³

Še naprej je slikal po naročilu, predvsem portrete strogo realistično. Izredno ljubkost je dosegel v študiju dekliških glav: *Hčerka dr. Furlana* (kat. št. 54), *Soseda Ivka Jaklič* (kat. št. 60) in *Portret neznanega dekleta* (kat. št. 61). Rad je upodabljal otroke, ker odraslih modelov ni mogel dobiti. V ateljeju nad Soro je nekoč portretiral mlajšo sestrico, na steni pa je imel obešeno risbo akta. Ker mati ni dovolila, da bi »kvaril« otroke, je sestra ostala brez portreta in je namesto nje naslikal malo sosedo.³⁴

Zaradi živih barv je zanimiva oljna slika *Škofja Loka* (kat. št. 58) iz leta 1936. Umetnik je slikal panoramo mesta z Lubnikom nekje ob sotočju obeh Sor. Na sliki je še Lahov most, ki je bil med vojno porušen, zato ima slika tudi dokumentacijsko vrednost.

Najraje je slikal daljne poglede na pokrajino, če je bilo le mogoče od zgoraj. Z bratom se je povzpел na Krancelj in od tam slikal labodji

SORSKO POLJE, 1938, družina Košir Sk. Loka, kat. št. 66

spev — *Sorško polje* (kat. št. 66). Globina in zračna perspektiva odlično podpirata izraz pokrajine, ki je pesniško navdahnjena. Pri isti pokrajini je prišel do enako svetlih barv kot mnogo prej Grohar; ta slika priča o pesniško navdahnjenem talentu in predstavlja vrhunec med njegovimi krajinami. Že veliko prej je Košir študiral pokrajino, obsijano s toploto jesenskega sonca (*Zali log, Kamnitnik, Pogled z Golnika, Soteska Kokre*).

Izmučen od dolgotrajne bolezni je umrl 28. septembra leta 1939. Na mrtvaškem odru so ga spremljale njegove slike in to je bila edina samostojna razstava njegovih slik, saj se je za življenje udeleževal le skupinskih razstav. Že po smrti sta bili dve njegovi sliki na razstavi kluba »Lada« (*Sorško polje in Ob domačem mlinu*), *Zatišje* pa na jubilejni umetnostni razstavi ob štiridesetletnici prve umetnostne razstave leta 1900 v Mestnem domu.

Koširjevo mesto v slovenski umetnosti

Košir je študiral in se umetniško oblikoval v tretjem desetletju, ki je na Slovenskem čas ekspresionizma, nove stvarnosti in manj razširjenega konstruktivizma. Prve oljne slike je naslikal v začetku dvajsetih let. Po izbiri motivov močno spominjajo na dela vesnanov. Torej je bil sprva nekak spremljevalec moderne slovenske umetnosti, kjer je zavzemal osrednje mesto ekspresionizem.

Med študijem na zagrebški akademiji je nanj najmočneje vplival profesor Vladimir Becić s čvrsto tonsko gradnjo telesnosti. Vse življenje se je Košir skušal približati plastičnemu in tonskemu načinu slikanja, kot ga je Becić realiziral v t. i. »evklidskem obdobju« v letih takoj po prvi svetovni vojni. To prizadevanje je Košir najbolje uresničil v portretih in tihožitjih. »Evklidsko obdobje« pri Beciću sovпада s pojavom nove stvarnosti na Slovenskem sredi dvajsetih let, Koširja pa povezuje prizadevanje, da bi se približal učiteljevemu načinu slikanja, s slikarstvom Draga Vidmarja, Vena Pilona, Franceta Kralja in Franja Stiplovska.

S svojim delom je pripadal tudi socialni umetnosti, ko je upodabljal mestne reveže — špitalarje. Kot Pilon v motivih iz predmestja se je Košir znal vživeti v dušo mestnih revežev. Njegova grafika je bila sprva pod vplivom secesijskih motivov, v nekaj grafičnih listih pa se je kasneje močno približal snovni vsebini, ki je značilna za Georga Grosza in nemško novo stvarnost.

V slikarskem smislu — v formalni obdelavi snovi — je bil nerevolucionaren umetnik saj je vseskozi slikal realistično. Vzrok je iskati v mirnem in vase zaprtem značaju, ki je bil posledica stroge vzgoje in nenaklonjenega okolja. V nekaterih akvarelih se čuti ekspresivnejši barvni izraz, v eni oljni sliki se je ukvarjal s problemom Cezannovega slikarstva, ki je vodilo v kubizem.

Način slikanja, za katerega se je navdušil na akademiji, z razumsko skonstruiranimi oblikami in hladno zadržanih temnih barv, ki mu je ostal zvest vse življenje, je bil aktualen le kratek čas. Že leta 1928, ko je končaval študij, se je na Slovenskem pojavila nova generacija slikarjev, tudi šolanih v Zagrebu. Poimenovala se je »Četrta generacija« in je bila naperjena proti načelom nove stvarnosti in ekspresionizma ter se je zavzemala za načelo barvnega realizma. Košir se je kolorističnemu razpoloženju pri-

bližal v svojem drugem ustvarjalnem obdobju po letu 1933. Takrat se je v krajinah otresel hladne zadržanosti barv, ki so postale svetlejše in bolj pisane. Če se je v začetnih akvarelih in oljih ukvarjal s problemom ekspresionističnega in kubističnega slikarstva, je zdaj njegov pejzaž pod Groharjevimi vplivom postal impresionistična obnova prirode z rahlim pesniškim navdihom. Do pravega mojstrstva se je povzpел v upodabljanju vode.

O p o m b e

1. Prepis rojstnega in krstnega lista iz rojstne in krstne knjige župnije Skofja Loka, zvezek 11, str. 51, števil. 60. — 2. Zdaj, Novi svet 4. — 3. P. Blaznik: *Škofja Loka in loško gospostvo (973—1803)*, Škofja Loka 1973 (od tod cit. Blaznik, 1973). — 4. K. Dobida, Slikar France Košir, *Mladika* XV, 1934, št. 5, str.192—193 (od tod cit. Dobida, 1934); Blaznik, 1973. — 5. Dobida, 1934. — 6. Dobida, 1934; A. Pavlovec, Slikar France Košir: Ob retrospektivni razstavi v Loškem muzeju, *LR VII*, 1960, str. 111—118 (od tod cit. Pavlovec, 1960). — 7. Prepis šolskega spričevala za šolsko leto 1917/18. — 8. Pripovedoval Jože Košir, slikarjev brat. — 9. Pavlovec, 1960. — 10. S. Š. (Saša Santel), France Košir, *Naš obzor* (priloga Domači prijatelj) IV, 1930, št. 3, str. 64—65 (od tod cit. Santel, 1930). — 11. Fran Šijanec: *Sodobna slovenska likovna umetnost*, Maribor 1961, str. 281 (od tod cit. Šijanec, 1961). — 12. Seznam predavanj v indeksu, Kraljeva akademija za umetnost in umetno obrt v Zagrebu. — 13. Podatki za to poglavje: *Enciklopedija likovnih umetnosti I*, Zagreb 1959, str. 25—26 (od tod cit. *ELU*). — 14. *ELU III*, Zagreb 1969, str. 232—233; *Počeci jugoslovanskega modernog slikarstva*, Muzej savremene umetnosti, Beograd 1973 (od tod cit. *Počeci*, 1973). — 15. Vojeslav Mole: *Umetnost Južnih Slovanov*, Ljubljana 1965, str. 431 (od tod cit. Mole, 1965); *Počeci*, 1973. — 16. *ELU III*, Zagreb 1969, str. 196; *Počeci*, 1973. — 17. *ELU I*, Zagreb 1959, str. 729—30; Mole, 1965; *Počeci*, 1973. — 18. *ELU III*, Zagreb 1969, str. 247; L. Menaše: *Evropski umetnostnozgodovinski leksikon*, Ljubljana 1971, stolpec 1079 (od tod cit. Menaše, 1971); *Počeci*, 1973. — 19. *ELU I*, Zagreb 1959, str. 297—298; Mole, 1965, str. 435; Menaše, 1971, stolpec 167—168; *Počeci*, 1973. — 20. Pripovedovala Jože Košir, slikarjev brat, in prof. France Planina; pismo prof. Franca Jesenovca, dat. 2. avgusta 1979. — 21. Potrdilo, Komanda ljubljanskega polkovnega okrožja, dne 29. julija 1926. — 22. Pripovedoval Jože Košir, slikarjev brat. — 23. Na Koširjevem domu je shranjenih 32 beležk, ki vsebujejo risbe s svinčnikom in tušem, in par sto risb na posameznih listih papirja različne velikosti, kjer so največkrat prerisani prizori iz skicirk. Te risbe zaslužijo posebno obravnavo. — 23a Pismo prof. Franca Jesenovca, dat. 2. avgusta 1979. — I. Sedej: Ideološke korenine slovenske mitologije v delih Gvidona Birolle in Maksima Gasparija, *LR XXIII*, 1976, str. 63—72. — 24. Podatki za to poglavje: F. Stele: *Slovenski slikarji*, Ljubljana 1949; Š. Čopič: *Slovensko slikarstvo*, Ljubljana 1966; *Nadrealizem, socialna umetnost*, Muzej savremene umetnosti, Beograd 1969. — 25. Prepis potrdila, ki ga je izdala Kraljeva umetniška akademija v Zagrebu. — 26. Dobida, 1934; td (Tine Debeljak), *Nekrolog*, S LXVII, Ljubljana 1939 št. 224 (30. IX.), str. 8; -r., Ob smrti slikarja Franceta Koširja, *Večernik XIII*, Maribor 1939, št. 228 (5. X.), str. 6; K. Dobida, † Slikar France Košir, *LZ LIX*, Ljubljana 1939, št. 9/10, str. 506—508; A. Pavlovec, Razstava Franceta Koširja v Loškem muzeju, *GG XIII*, Kranj 1960, št. 52 (30. IV.), str. 5; Pavlovec, 1960; Šijanec, 1961. — 27. Prepis dokumentov, ki jih je izdalo Ministrstvo prosvete kraljevine SHS 16. aprila in 29. novembra 1929. — 28. Pripovedoval prof. Ivan Molinaro. — 29. -r, Ob smrti slikarja Franceta Koširja, *Večernik XIII*, Maribor 1939, št. 228 (5. X.), str. 6. — 30. Šijanec, 1961, str. 118. — 31. Pripovedoval Joško Zabret. — 32. Santel, 1930. — 33. *Izvestje državne gimnazije v Kranju*, Kranj. — 34. Pripovedovala Marinka Košir, slikarjeva sestra.

Zahvaljujem se slikarjevemu bratu in sestram, posebej Marinki Košir, in ostalim sorodnikom ter vsem, ki so mi omogočili dostop do umetnikovih del.

LITERATURA

- 1930 s š. (S. Šantel), Franc Košir, *Naš obzor* (priloga Domači prijatelj) IV, Ljubljana 1930, št. 3, str. 64—65 (z ilustr.).
- 1931 Franc Košir, *Naš obzor* (priloga DP) V, Ljubljana 1931, št. 4, str. 67 (z ilustr.).
— *Ilustrirani Slovenec* (tedenska priloga S) VII, Ljubljana 1931, št. 20, str. 158 (z ilustr.).
— Katalog IV. razstave umetnin na Ljubljanskem velesejmu, Ljubljana maj—junij 1931 (seznam razstave).
- 1933 Katalog: *Razstava slik in kipov slovenskih umetnikov*, Jakopičev paviljon, Ljubljana september 1933 (seznam razstave).
— Katalog: *Razstava del slovenskih umetnikov*, Mala dvorana hotela »Union«, Celje december 1933 (seznam razstave).
- 1934 K. Dobida, Slikar France Košir, *Mladika* XV, Ljubljana 1934, št. 5, str. 192—193 (z ilustr.).
— Katalog: *Razstava del slovenskih umetnikov*, Jakopičev paviljon: Ljubljana september 1934 (seznam razstav).
— *Razstava mariborskega umetniškega kluba »Brazda« in njenih gostov: Anton Gvajc — Karel Jirak — Ivan Kos — France Košir — Albert Sirk — Anton Trstenjak*, Ljubljana november—december 1934 (Razstavni katalog z ilustr.).
- 1935 I. *pomladinska razstava Društva likovnih umetnikov Dravske banovine*, Jakopičev paviljon, Ljubljana maj—junij 1935 (Razstavni katalog).
- 1937 II. *pomladanska razstava Društva slovenskih likovnih umetnikov*, Jakopičev paviljon, Ljubljana april—maj 1937 (Razstavni katalog).
— S LXV, 1937, št. 94 a (25. april), str. 9 (ilustr.).
— K. Dobida, K delom Franceta Koširja, M XVIII, Ljubljana 1937, št. 7, str. 271 (z ilustr.) (od tod cit. Dobida, 1937).
— *Katalog razstavljenih slik in kipov na Velesejmu*, Ljubljana september 1937 (seznam razstave).
- 1938 *Prva reprezentativna slovenska razstava likovnih umetnikov*, Umetniški klub, Maribor 1938 (Razstavni katalog).
— *Katalog razstavljenih del na umetnostni razstavi*, Jakopičev paviljon, Ljubljana avgust 1938 (seznam razstave).
— *Katalog razstavljenih del na umetnostni razstavi Velesejske prideditve »Ljubljana v jeseni«*, Ljubljana september 1938 (Razstavni katalog).
- 1939 td (T. Debeljak), *Nekrolog*, S LXVII, Ljubljana 1939, št. 224 (30. IX.), str. 8 (z ilustr.).
— Pogreb slikarja Franceta Koširja, S LXII, Ljubljana 1939, št. 226 (3. X.), str. 5.
— r, Ob smrti slikarja Franceta Koširja, *Večernik* XIII, Maribor 1939, št. 228 (5. X.), str. 6.
— K. Dobida, † Slikar France Košir, LZ LIX, Ljubljana 1939, št. 9/10, str. 506—508
— *Lada: Klub slovenskih likovnih umetnikov, II. razstava*, Jakopičev paviljon, Ljubljana december 1939 (seznam razstave z ilustr.).
— M (M. Maleš), Osmrtnica slikarju Francetu Koširju, *Umetnost* IV, Ljubljana 1939/40, str. 67 (z ilustr. na str. 66).
- 1940 F. K. Kos, *Razstava kluba »Lada«*, *Umetnost* IV, Ljubljana 1939/40, str. 169—171 (z ilustr.).
— I. G. (J. Gregorič), *Razstava kluba »Lada«*, DS LII, Ljubljana 1940, št. 1, str. 57—59.
— *Jubilejna umetnostna razstava ob priliki štiridesetletnice prve slovenske umetnostne razstave leta 1900 v Mestnem domu v Ljubljani*, Jakopičev paviljon, Ljubljana marec—april 1940 (seznam razstave).
— *Izvestje Državne gimnazije v Kranju*, Kranj 1939/40, str. 12—14.
— F. Stele: *Slovenski lesorez*, Ljubljana 1940.
- 1943 F. Šijanec, *Slovensko slikarstvo in kiparstvo od impresionizma do novejšje dobe*, *Umetniški zbornik*, Ljubljana 1943, str. 141—168.
— M. Benčina, *Slovenski sodobni umetniki*, *Umetniški zbornik*, Ljubljana 1943, str. 234—264 (z ilustr.).
- 1949 F. Stele: *Slovenski slikarji*, Ljubljana 1949 (z ilustr.).

- 1953 F. Stele: *Petdeset let jugoslovanskega slikarstva*, Moderna galerija, Ljubljana 1953 (uvod v razstavni katalog).
- 1958 L. Menaše: *Avtoportret na Slovenskem*, Moderna galerija, Ljubljana 1958 (Uvod v razstavni katalog z literaturo).
- 1960 A. Pavlovec, Razstava Franceta Koširja v Loškem muzeju, GG XIII, Kranj 1960, št. 52 (30. IV.), str. 5 (z ilustr.).
- A. Pavlovec, Slikar France Košir: Ob retrospektivni razstavi v Loškem muzeju, LR VII, Škofja Loka 1960, str. 111—118 (z ilustr. in literaturo).
- 1961 F. Šijanec: *Sodobna slovenska likovna umetnost*, Maribor 1961, str. 118, in passim.
- 1965 V. Mole: *Umetnost Južnih Slovanov*, Ljubljana 1965.
- 1966 Š. Čopič: *Slovensko slikarstvo*, Ljubljana 1966.
- 1969 *Nadrealizam, socialna umetnost*, Muzej savremene umetnosti, Beograd 1969.
- 1971 L. Menaše: *Evropski umetnostnozgodovinski leksikon*, Ljubljana 1971.
- 1973 P. Blaznik: *Škofja Loka in loško gospostvo, (973—1803)*, Škofja Loka 1973.
- *Počeci jugoslovenskog modernog slikarstva*, Muzej savremene umetnosti, Beograd 1973.
- 1976 I. Sedej: Ideološke korenine slovenske mitologije v delih Gvidona Birolle in Maksima Gasparija, LR XXII, Škofja Loka 1976, str. 63—72.

RAZSTAVE

- 1931 Beograd: velika pomladanska razstava jugoslovanskih likovnih umetnikov, v umetniškem paviljonu na Kalamegdanu.
- 1931 Ljubljana: IV. razstava umetnin na Ljubljanskem velesejmu, v paviljonu »K«.
- 1933 Ljubljana: Razstava slik in kipov slovenskih umetnikov, v Jakopičevem paviljonu.
- 1933 Celje: Razstava del slovenskih umetnikov, v Mali dvorani hotela »Union«.
- 1934 Ljubljana: Razstava del slovenskih umetnikov v Jakopičevem paviljonu.
- 1934 Ljubljana: Razstava mariborskega umetniškega kluba »Brazda« in njenih gostov, v Jakopičevem paviljonu.
- 1935 Ljubljana: I. pomladanska razstava Društva likovnih umetnikov Dravske banovine, v Jakopičevem paviljonu.
- 1937 Ljubljana: II. pomladanska razstava Društva slovenskih likovnih umetnikov, v Jakopičevem paviljonu.
- 1937 Ljubljana: Razstava slik in kipov na velesejmu v paviljonu »G«.
- 1938 Maribor: Prva reprezentativna slovenska razstava likovnih umetnikov, priredil Umetniški klub v Veliki unionski dvorani.
- 1938 Ljubljana: Umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu.
- 1938 Ljubljana: Umetnostna razstava Velesejemske prireditve »Ljubljana v jeseni«, v paviljonu »G«.
- 1939 Ljubljana: II. razstava kluba slovenskih likovnih umetnikov »Lada«, v Jakopičevem paviljonu.
- 1940 Ljubljana: Jubilejna umetnostna razstava ob štiridesetletnici prve slovenske umetnostne razstave leta 1900 v Mestnem domu v Ljubljani; priredilo: Društvo slovenskih likovnih umetnikov, v Jakopičevem paviljonu.
- 1960 Škofja Loka: Retrospektivna razstava Franceta Koširja, v Loškem muzeju.

Zusammenfassung

DER MALER FRANCE KOŠIR

Der akademische Maler Francè Košir (Škofja Loka 1906—1939) besuchte nach der fünfklassigen Volksschule, die er 1918 in Škofja Loka absolvierte, zuerst ein Jahr lang die Realschule in Ljubljana. Im Jahre 1920 inskribierte er sich an der Bildhauerabteilung der Technischen Mittelschule in Ljubljana und besuchte gleichzeitig die private Malerschule »Probuda«. Im Jahre 1923 schrieb er sich in die Zagreber Akademie für Kunst und Kunstgewerbe ein und diplomierte hier 1928 bei den

Professoren Babić und Becić. Er diente darauf als Zeichenprofessor in Ljubljana, Slavonski Brod, Ptuj und Kranj.

Die ersten Ölbilder Koširs aus dem Anfang der zwanziger Jahre erinnern der Wahl der Motive nach an die Arbeiten der Malergruppe Vesna. An der Akademie beeinflusste ihn am stärksten Vladimir Becić mit dem Tonaufbau der Körperlichkeit. Weil Košir ein im malerischen Sinn nichtrevolutionärer Künstler war, malte er Stillleben und Porträts durchaus auf Art der Neuen Sachlichkeit mit vernunftgemäß konstruierten Formen und in kühl verhaltenen dunklen Farben. In seiner Landschaftsmalerei trat dann nach dem Jahre 1933 eine farbenreichere Stimmung auf. Unter dem Einfluß Grohars wandelte sich die Landschaft Koširs zur impressionistischen Wiedergabe der Natur.

Aquarelle malte er zuerst in trüben graublauen Tönen, später entwickelte er sich in dieser Technik in Richtung der Aufhellung der Farben. Während seiner Studienjahre beschäftigte er sich auch mit Graphik, gab sie jedoch auf, als die Kunden für diesen Kunstzweig kein Interesse zeigten. In seinen Lithographien, Holzschnitten und Radierungen ist zuerst der Einfluß der Sezession sichtbar, später näherte er sich jedoch den Arbeiten G. Grosz' und der deutschen Neuen Sachlichkeit. Mit der Darstellung von Bettlertypen gehörte er der sozialen Kunst an. Er beschäftigte sich auch mit der Buchillustration, doch haben sich für eine richtige Beurteilung zu wenig Blätter erhalten. Echte Meisterschaft bezeugte er mit der Darstellung des Wassers. Škofja Loka hat er öfter dargestellt als irgend ein Maler vor ihm.

KATALOG

Olja

- 1
VINCARJE, 1922
sign.: ni
o. lepenka
družina Košir, Škofja Loka
- 2
POT Z OGRAJO IN ŽENSKO, 1922
sign.: d. sp. F. Košir 22.
o. lepenka 23,5 × 30 cm
družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Šk. Loka, Loški muzej, 1960
Lit.: Pavlovec, 1960
- 3
KRAJINA, 1923
sign.: d. sp. F. KO 23
o. lepenka 28,3 × 36,8 cm
družina Košir, Škofja Loka
- 4
KMEČKA HIŠA
sign.: d. sp. F. K.
o. lepenka 24,3 × 25 cm
družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Šk. Loka, Loški muzej, 1960
Lit.: Pavlovec, 1960
- 5
PORTRET ŽENE, 1923
sign.: ni; zadaj napis F. Košir 23.
o. lepenka 24,3 × 25 cm
družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Šk. Loka, Loški muzej, 1960
- 6
AVTOPORTRET, 1927
sign.: l. sp. F. K. 27.
o. pl. 87,5 × 80,5 cm
MG (Loški muzej Šk. Loka)
Razst.: Avtoportret na Slovenskem, Ljubljana MG, 1958; Škofja Loka, Loški muzej, 1960
Lit.: Avtoportret na Slovenskem, MG 1958
- 7
PORTRET DEČKA, 1927
sign.: d. sp. F. Košir 27
o. pl. 48,5 × 35 cm
Albina Šolc, Škofja Loka
Razst.: Šk. Loka, Loški muzej, 1960
- 8
PRI ŠIVANJU, 1927
sign.: d. sp. F. Košir 27
o. lepenka 50 × 34 cm
družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Šk. Loka, Loški muzej, 1960
Lit.: Pavlovec, 1960
- 9
PREDDVOR 1927
sign.: d. sp. F. Košir 27.
o. pl. 41,5 × 56 cm
Franc Oman, Kranj
- 10
KOŠIRJEV JEZ Z ZIHERLOVIM SKLADIŠČEM, 1928

- sign.: F. K. 28.
o. pl. 63,5 × 47 cm
Milena Bidovec, Kranj
- 11
NA SIPCI, (1933)
sign.: ni
o. pl. 65 × 85 cm
Franc Veber, Škofja Loka
- 12
INTERIER, (1928)
sign.: ni
o. lepenka 32 × 40 cm
družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Šk. Loka, Loški muzej, 1960
Lit.: Pavlovec, 1960
- 13
PUŠTALSKA BRV, 1928
sign.: d. zg. F. Košir 28.
o. pl. 46 × 61 cm
Franc Oman, Kranj
- 14
PORTRET PAVLETA BLAZNIKA,
1928
sign.: d. sp. F. Košir 28.
o. pl. 63,5 × 47 cm
dr. Pavle Blaznik, Ljubljana
Razst.: Šk. Loka, Loški muzej, 1960
- 15
PORTRET DEČKA, 1928
— NEDOKONČANA
sign.: d. sp. F. K. 28
o. lepenka 48,5 × 38,5 cm
Janko Košir, Sesljan pri Trstu
- 16
TETA NEŽA, 1928
sign.: d. zg. F. Košir 28
o. lepenka 41 × 38 cm
družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Šk. Loka, Loški muzej, 1960
Lit.: France Košir, **Naš obzor**
(priloga DP) V, 1931, št. 4,
str. 67 (reprodukcija);
Pavlovec, 1960
- 17
SEDEČI ŠPITALAR, 1928
sign.: d. sp. F. K. 28.
o. pl. 53 × 25,5 cm
družina Košir, Škofja Loka
- 18
STOJEČI ŠPITALAR, (1928)
sign.: ni
o. pl. 51 × 27 cm
družina Košir, Škofja Loka
- 19
KREVSOVA ŽAGA Z ZATVORNICAMI,
1928
sign.: ni, zadaj napis F. Košir
28. avgust
o. lepenka 36 × 53 cm
dr. Aci Leben, Škofja Loka
- 20
ŠPITALAR S KLOBUKOM, 1929
sign.: l. sp. F. Košir 29.
o. pl. 94,5 × 73 cm
družina Košir, Škofja Loka
- 21
SEDEČI ŠPITALAR, (1929)
sign.: ni
o. pl. 87 × 69,3 cm
družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 22
AVTOPORTRET, (1930)
sign.: d. zg.? (nečitljivo)
o. pl. 52,5 × 44 cm
družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 23
PORTRET DEČKA, 1930
sign.: ni, zadaj napis F. Košir,
Slav. Brod 1930
o. lepenka 48 × 35,5 cm
družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 24
KRAJINA, 1930
sign.: d. sp. F. K. 30
o. pl. 30 × 37,5 cm
Zupančič Majda, Reteče
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 25
MOST ČEZ SORO, 1930
sign.: d. sp. F. Košir 30.
o. pl. 44 × 64 cm
privatna last, Ljubljana
- 26
JEZ, 1930
sign.: d. zg. F. K. 30
o. pl. 30 × 37 cm
Jože Veber, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 27
DOMAČI JEZ, 1930
sign.: d. sp. F. K. 30
o. karton 38,5 × 48,5 cm
Janko Košir, Sesljan pri Trstu

28

PORTRET E. G., 1932
sign.: d. sp. F. Košir 32
o. pl. 70 × 64 cm
privatna last, Škofja Loka

29

PORTRET NEZNANCA, 1932
sign.: d. zg. F. Košir 32.
o. lepenka 49 × 35 cm
družina Košir, Škofja Loka

30

DOMAČI JEZ, 1932
sign.: l. sp. F. Košir 32
o. pl. 45 × 65 cm
Franc Oman, Kranj

31

ŠKOFJA LOKA, (1932)
sign.: ni
o. pl. 53 × 100 cm
Mira Bernik, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
Lit.: Pavlovec, 1960 (reprodukcija)

32

NOVA ŠOLA, (1932)
(slike nisem uspela uvidentirati)
sign.: ni
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

33

PORTRET EVGENA BURDYCHA,
(1933)
sign.: ni
o. pl. 70 × 64 cm
Evgen Burdych, Škofja Loka

34

MARIJA Z JEZUSOM, 1933
sign.: d. sp. F. K. 33
o. pl. 55 × 77 cm
Janez Tušek, Škofja Loka

35

TIHOŽITJE, 1933
sign.: d. sp. F. K. 33
o. lepenka 47,5 × 35,5 cm
družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

36

PUŠTALSKI MOST I., 1933
sign.: d. sr. F. Košir 33
o. pl. 65 × 89 cm
Janko Košir, Sesljan

37

PUŠTALSKI MOST II., (1933)
sign.: ni

o. pl. 51,3 × 65 cm
Loški muzej Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

38

ZALI LOG, 1933
sign.: d. zg. F. Košir 33
o. pl. 67 × 86 cm
Jože Veber, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

39

KAMNITNIK I., (1933)
sign.: d. sp. 33 F. Košir
o. pl. 46,5 × 60 cm
družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

40

KAMNITNIK II., 1933
sign.: d. sp. F. Košir 3 (3?)
o. pl. 44 × 46 cm
privatna last, Ljubljana

41

ŠKOFJA LOKA, 1933
sign.: l. sp. F. Košir 33
o. pl. 56,5 × 70 cm
Lidija Sivic, Ljubljana

42

SELCA, 1934
sign.: d. sp. F. Košir 34.
o. pl. 53,5 × 64 cm
Magda Megušar, Zg. Jezersko
(privatna last Ljubljana)

43

STARA MAMA, 1934
sign.: F. Košir 34
o. pl. 59 × 45,5 cm
Matija Megušar, Selca

44

MARIJA Z JEZUSOM, 1934
sign.: F. Košir 34
o. pl. 65 × 52 cm
Jože Košir, Jesenice

45

LUBNIK, 1934
sign.: l. sp. F. Košir 34
o. pl. 31,5 × 65 cm
MLO Ljubljana (MG Ljubljana)
Razst.: Ljubljana, II. pomladanska
razstava DSLU, v Jakopičevem paviljonu,
1937
Lit.: S LXV 1937, št. 94a (25. april), str.
9 (reprod.)

- 46
TIHOŽITJE, (1934)
 sign.: ni
 o. pl. 51,5 × 65,5 cm
 MG Ljubljana (Loški muzej)
Razst.: Ljubljana, Razstava mariborskega umetniškega kluba »Brazda« in njenih gostov, v Jakopičevem paviljonu, 1934; Škofja Loka, Loški muzej, 1960
Lit.: Katalog »Brazde«, 1934 (reprod.)
- 47
ŠKOFJA LOKA, (1935)
 sign.: F. Košir
 o. pl. 81,2 × 64,5 cm
 privatna last, Ljubljana
- 48
ŠPANOVA HIŠA NA SUHI 1935
 sign.: d. sp. F. Košir 35
 o. pl. 53 × 64,5 cm
 Anica Hartman, Ljubljana
- 49
POGLED Z GOLNIKA, 1935
 sign.: F. Košir 35
 o. pl. 52 × 65,5 cm
 Marjeta Furlan-Lipovec, Ljubljana
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 50
MARIJA Z DETETOM, 1935
 sign.: d. sp. F. K. 35
 o. pl. 65,5 × 52 cm
 Adela Janežič, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 51
MARIJA Z DETETOM, 1935
 o. pl. 81,5 × 64,5 cm
 Marijina cerkev v Crngrobu
 sign. l. sp. F. K. 35
- 52
V MLINU, (1935)
 sign.: ni
 o. pl. 55,7 × 69,7 cm
 družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Obrtna razstava, 1936; Ljubljana, II. pomladanska razstava DSLU, v Jakopičevem paviljonu, 1937; Škofja Loka, Loški muzej, 1960
Lit.: Pavlovec, 1960 (reprod.)
- 53
PORTRET MARIJE PLANINA, 1936
 sign.: d. zg. F. Košir 36
 o. pl. 66 × 52 cm
 France Planina, Ljubljana
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 54
PORTRET DEKLICE, 1936
 sign.: d. sp. F. Košir 36
 o. pl. 60 × 59 cm
 dr. Jana Furlan-Hrabar
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 55
TIHOŽITJE Z RIBAMI, 1936
 sign.: d. zg. F. Košir 36
 o. pl. 56 × 70 cm
 privatna last, Ljubljana
- 56
PORTRET MIHE RANTA, 1936
 sign.: F. Košir 36.
 o. pl. 56 × 60 cm
 Andrej Rant, Ljubljana
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 57
JEZ, (1936)
 sign.: d. sp. F. K. 36.
 o. lepenka
 družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 58
ŠKOFJA LOKA, 1936
 sign.: l. sp. F. Košir 36.
 o. pl. 65,2 × 85 cm
 družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 59
AVTOPORTRET S KLOBUKOM, 1937
 sign.: ni, zadaj napis F. Košir 37
 o. vezana plošča
 družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
Lit.: Dobida, 1937 (reprod.); Pavlovec, 1960 (reprod.)
- 60
PORTRET DEKLICE, (1937)
 sign.: ni
 o. pl. 80 × 64 cm
 družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
Lit.: Dobida, 1937 (reprod.)
- 61
PORTRET DEKLETA
 sign.: ni
 o. pl. 80 × 64,5 cm
 družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

62

PORTRET DEKLETA S KITO

sign.: ni

o. pl.

družina Košir, Škofja Loka

63

MOST ČEZ KOKRO, 1937

sign.: l. sp. F. Košir 37.

o. pl. 61 × 49 cm

Loški muzej (knjižnica Ivan Tavčar)

Škofja Loka

Razst.: Ljubljana, Velesejmska prireditelj 1938;

Škofja Loka, Loški muzej, 1960

64

KOŠIRJEV MLIN, 1937

sign.: d. sp. F. Košir 37

o. pl. 64 × 80 cm

Jože Košir, Jesenice

65

ZABRETOVA DOMAČIJA,
(1936-38)

sign.: F. Košir... (?)

o. pl. 78 × 105 cm

Joško Zabret, Britof pri Kranju

66

SORŠKO POLJE, 1938

sign.: d. sp. F. Košir 38.

o. pl. 64,3 × 81,3 cm

družina Košir, Škofja Loka

Razst.: Ljubljana, II. razstava Lade, Jakopičev paviljon, 1939; Škofja Loka, Loški muzej, 1960

67

SV. JURIJ NA KONJU

(slike nisem uspela evidentirati)
(naročil Thaler)

68

JELENA

sign.: d. sp. F. Košir

o. pl. 65 × 47 cm

Loški muzej, Škofja Loka

69

GAMSI

sign.: d. sp. F. Košir

o. pl. 65 × 47,5 cm

Loški muzej, Škofja Loka

70

TIHOŽITJE

(slike nisem uspela evidentirati, l. 1960
še lastnik A. Kos, Reteče — Gor. vas)**Razst.:** Škofja Loka, Loški muzej, 1960**Lit.:** Pavlovec, 1960 (reprod.)

71

TIHOŽITJE — NEDOKONČANA

sign.: ni

o. pl. 66 × 45 cm

družina Košir, Škofja Loka

72

PORTRET BRATA LADA, (1938)
— NEDOKONČANA

sign.: ni

o. pl. 60 × 64 cm

družina Košir, Škofja Loka

73

ISTRIJANKA

sign.: ni (avtorstvo sporno)

o. lepenka 37 × 39,5 cm

Vladimir Žužek, Škofja Loka

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

Akwareli

1

KAMNITI MOST, 1925

sign.: d. sp. F. K. 25

38 × 27 cm

Janko Košir, Sesljan

2

FEŠKOVA HIŠA, 1925

sign.: d. sp. F. K. 25

29,5 × 24 cm

Ana Ogorevc, Škofja Loka

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej 1960

3

KAMNITNIK, 1926

sign.: d. sp. F. Košir 26.

39 × 58,5 cm

družina Košir, Škofja Loka

4

NARODNA NOŠA, (1926)

sign.: ni

38 × 30 cm

družina Košir, Škofja Loka

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

5

PORTRET ŽENSKJE, 1926

sign.: d. sp. F. Košir 26

21 × 17,5 cm

Oto Burdych, Škofja Loka

6

DOMAČE DVORIŠČE, 1927

sign.: l. sp. F. Košir 27.

16,7 × 27,1 cm

družina Košir, Škofja Loka

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

- 7
PORTRET MOŽA Z BRKI, 1929
 sign.: d. sp. F. Košir 29.
 30,6 × 23 cm
 družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 8
HISA OB JEZU, 1929
 sign.: d. sp. F. Košir 29
 49,5 × 39,5 cm
 Jože Veber, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 9
KAMNITI MOST, 1929
 sign.: d. sp. F. Košir 29.
 45 × 33,5 cm
 Ana Lušin, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 10
KAMNITI MOST, 1929
 sign.: d. sp. F. Košir 29
 29 × 38,5 cm
 Jože Veber, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 11
ŠKOFJA LOKA, 1929
 sign.: d. sp. F. Košir 29.
 družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 12
SLAVONSKI BROD, 1929
 sign.: d. sp. F. Košir 29.
 21,5 × 30,8 cm
 družina Košir, Škofja Loka
- 13
KRAJINA, 1929
 sign.: d. sp. F. Košir 29.
 39,8 × 28,9 cm
 družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 14
V GOZDU, 1929
 sign.: d. sp. F. Košir 29.
 22,7 × 31 cm
 družina Košir, Škofja Loka
- 15
KRAJINA S TOPOLI, 1929
 sign.: d. sp. F. Košir 29.
 28,3 × 41,3 cm
 družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 16
ŠKOFJA LOKA V SNEGU, 1929
 sign.: d. sp. F. Košir 29.
 35,5 × 50 cm
 družina Košir, Škofja Loka
- 17
ZALJUBLJENCA, 1930
 sign.: d. sp. F. Košir 30
 35 × 24,2 cm
 družina Košir, Škofja Loka
- 18
KAMNITI MOST, 1930
 sign.: l. sp. F. Košir 30.
 Škofja Loka
 33,5 × 24 cm
 Loški muzej, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 19
KREVSOU JEZ, 1930
 sign.: d. sp. F. Košir 1930.
 47 × 32,5 cm
 družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
Lit.: Pavlovec, 1960
- 20
**KOŠIRJEV JEZ Z ZIHERLOVIM
 SKLADIŠČEM**
 sign.: d. sp. F. Košir 30
 Škofja Loka
 35,2 × 24 cm
 družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 21
MODEL, (1929)
 sign.: ni
 58 × 38,5 cm
 družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 22
SLAVONSKI BROD, 1930
 sign.: ni
 33 × 40 cm
 družina Košir, Škofja Loka
Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960
- 23
STARA LOKA, 1930
 sign.: d. sp. F. Košir 1930
 34,3 × 48,5 cm
 družina Košir, Škofja Loka
- 24
KREVSOU JEZ, 1930
 sign.: F. Košir 30, zadaj napis Dar
 Fr. Koširja

»po obrtno-industrij. razstavi« — 1936
France Planina, Škofja Loka

25

VEČER NA SAVI

sign.: d. sp. F. Košir 31

27 × 37 cm

Mestni muzej, Ljubljana

Razst.: Ljubljana, velesejmska
prireditve, 1931

26

ŠTANTI PRED KAPUCINSKIM

ZNAMENJEM, 1932

sign.: d. sp. F. Košir 32.

16 × 18,9 cm

družina Košir, Škofja Loka

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

Lit.: Pavlovec, 1960

27

HIŠA OB JEZU, 1933

sign.: d. sp. F. Košir 33.

Škofja Loka, 24,5 × 35 cm

družina Košir, Škofja Loka

28

LUBNIK, (1933)

sign.: ni

34,1 × 29 cm

družina Košir, Škofja Loka

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

29

KREVSOU JEZ, 1933

sign.: d. p. Košir 33

36 × 42,5 cm

Loški muzej, Škofja Loka

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

30

KAMNITI MOST, (1933)

sign.: ni

39,5 × 28 cm

Tone Hafner, Škofja Loka

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

31

ŠKOFJA LOKA

sign.: ni

38,6 × 29,8 cm

družina Košir, Škofja Loka

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

32

PORTRET MOŽA

sign.: ni

36,4 × 26,7 cm

družina Košir, Škofja Loka

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

Grafike

1

ZIMSKA POKRAJINA, 1922

sign.: d. sp. na listu

F. Košir 22.

jedkanica 5,4 × 7,6 cm

družina Košir, Škofja Loka

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

2

ALEGORIJA, (1924/25)

sign.: ni

lesorez 29,6 × 23,5 cm

družina Košir, Škofja Loka

3

V GOSTILNI, (1925)

sign.: d. sp. F. Košir 25.

lesorez 25 × 15 cm

družina Košir, Škofja Loka

4

CIRKUS, 1926

sign.: d. sp. na listu

F. Košir 26

jedkanica 13,5 × 11,6 cm

družina Košir, Škofja Loka

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

5

V PARKU, 1926

sign.: d. sp. F. Košir 26.

jedkanica 24,5 × 20,1 cm

družina Košir, Škofja Loka

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

6

PORTRET OČETA, 1927

sign.: d. sp. na listu

F. Košir 27.

7

V KUPEJU, 1927

sign.: d. sp. na listu

F. Košir 27.

jedkanica 23 × 16,2 cm

družina Košir, Škofja Loka

8

V GOSTILNI, (1927)

sign.: ni

jedkanica 24 × 34 cm

družina Košir, Škofja Loka

9

PIKNIK, 1927

sign.: d. sp. F. Košir 27.

jedkanica 25 × 21,5 cm

družina Košir, Škofja Loka

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

Risbe

1

EX LIBRIS

sign.: sr. zg. F. K.

tuš 8,8 × 5,1 cm

družina Košir, Škofja Loka

(če ni navedeno drugače, so vse ostale risbe v lasti umetnikove družine)

2

LOBANJA EN FACE — ŠTUDIJA

sign.: l. sp. F. Košir

svinčnik 25,7 × 32,5 cm

3

LOBANJA V PROFILU — ŠTUDIJA

sign.: l. sp. F. Košir

svinčnik 25,7 × 32,5 cm

4

LOBANJA V PROFILU — ŠTUDIJA (1920—1923)

sign.: d. sp.: F. KOŠIR PROBUDA

ogljje 53,5 × 34,9 cm

5

LOBANJA EN FACE — ŠTUDIJA, (1920—1923)

sign.: d. sp. F. KOŠIR PROBUDA

ogljje 53,5 × 34,9 cm

6

PORTRET STARCA — ŠTUDIJA, 1922

sign.: d. sp. F. Košir 21. XII. 22.

ogljje, kreda 50 × 33 cm

7

PORTRET STARCA — ŠTUDIJA, 1922

sign. l. sp. F. Košir II.

L. KIP. ODD. 8. II.—15. II. 22.

svinčnik 43,5 × 27,5 cm

8

PORTRET STARCA — ŠTUDIJA, 1922

sign. l. sp. F. Košir II.

L. KIP. ODD. 8. II.—15. II. 22.

svinčnik 43,5 × 27,5 cm

9

PORTRET MOŽA — ŠTUDIJA, 1922

sign.: d. sp. Košir KIP.

ODD. II. L. 3. I. 1922 8^h

ogljje 51 × 38 cm

10

PORTRET MLADENICA — ŠTUDIJA, 1922

sign.: d. sp. F. Košir KIP.

II. L. D. 8^h

ogljje 45 × 34 cm

11

PORTRET DEKLETA — ŠTUDIJA, 1923

sign.: d. sp. F. Košir KIP.

III. L. 23. 8^h

kreda, rjav in črn svinčnik

50 × 30 cm

12

PORTRET DEKLETA — ŠTUDIJA 1923

sign.: d. sp. F. Košir 23.

kreda, rjav svinčnik

50,5 × 32,5 cm

13

PORTRET DEKLICE — ŠTUDIJA, 1923

sign.: l. sp. F. Košir 23.

ogljje, kreda 60 × 44 cm

14

PORTRET MOŽA — ŠTUDIJA, 1923

sign.: l. sp. F. Košir 23.

barvasti svinčnik 65,5 × 46 cm

15

POLAKT — ŠTUDIJA, 1923

sign.: d. sp. F. Košir 1923

barvastj svinčnik 67 × 43 cm

16

PORTRET DEKLETA, 1923

sign.: d. sp. Franc Košir

kip. III. 1. 1923

tuš 52 × 22 cm

17

AKT, 1924

sign.: d. sp. F. Košir 24.

svinčnik 59 × 32 cm

Loški muzej Škofja Loka

18

ZAGREB, 1924

sign.: d. sp. F. Košir 24.

tuš 27,5 × 19 cm

- 19
ŠTUDIJA ROK, 1924
sign.: d. sp. F. Košir 24.
svinčnik 44 × 30 cm
- 20
ZAMIŠLJEN, 1924
sign.: d. sp. F. Košir 24.
svinčnik 30 × 30 cm
- 21
PRI HRIBERNIKU, 1924
sign.: d. sp. in ob strani
1924 F. Košir »Pri Hriberniku«
svinčnik 24,5 × 31,5 cm
- 22
PORTRET MOŽA Z METULJČKOM,
1925
sign.: d. sp. F. K. 25.
svinčnik, oglje 60 × 42 cm
- 23
AKT — ŠTUDIJA, (1925)
sign.: d. sp. F. Košir 25
ogljje 180 × 80 cm
- 24
AKT — ŠTUDIJA, (1925)
sign.: d. zg. F. Košir
ogljje 180 × 80 cm
- 25
MATI Z OTROKOM — ŠTUDIJA (1925)
sign.: d. sp. F. Košir
ogljje 130 × 79 cm
- 26
POLAKT — ŠTUDIJA, 1925
sign.: l. sp. F. Košir 25.
ogljje 160 × 80 cm
- 27
AKT — ŠTUDIJA, 1925
sign.: d. sp. F. Košir 25.
ogljje 180 × 79 cm
- 28
AKT — ŠTUDIJA, (1925)
sign.: l. sp. F. Košir
ogljje 103 × 78 cm
- 29
AKT — ŠTUDIJA, (1925)
sign.: l. sp. F. Košir
ogljje 180 × 79 cm
- 30
AKT — ŠTUDIJA, (1925)
sign.: d. sp. F. Košir
ogljje 180 × 79 cm
- 31
MODEL — ŠTUDIJA, 1925
sign.: d. sp. F. Košir 25.
ogljje 56 × 42,5 cm
- 32
AKT — ŠTUDIJA, (1925)
sign.: d. sp. F. Košir
ogljje 136 × 80 cm
- 33
AKT — ŠTUDIJA, (1925)
sign.: d. sp. F. Košir
ogljje 180 × 79 cm
- 34
KAMNITI MOST, (1925)
sign.: ni
svinčnik 60 × 44 cm
- 35
KAMNITI MOST, 1925
sign.: d. sp. F. Košir 25.
tuš 44,5 × 27 cm
- 36
ZAGREB, 1926
sign.: d. sp. F. Košir 26
tuš 33 × 19 cm
- 37
POKRAJINA OB SORI
sign.: d. sp. F. K. 26.
svinčnik 60 × 44 cm
- 38
ŠKOFJA LOKA, 1926
sign.: d. sp. F. K. 26.
rjav svinčnik 60 × 44 cm
- 39
PORTRET VOJAKA, 1926
sign.: l. zg. F. Košir
svinčnik 63 × 45 cm
- 40
PORTRET DEKLETA — ŠTUDIJA,
1926
sign.: l. zg. F. Košir
ogljje 63 × 45 cm
- 41
PORTRET MOŽA Z BRKI — ŠTUDIJA,
(1926)
sign.: l. zg. F. Košir
svinčnik 63 × 45 cm
- 42
PORTRET ŽENE, (1926)
sign.: d. sp. F. Košir
ogljje 50 × 33 cm

- 43
PORTRET MOŽA, 1927
 sign.: d. sp. F. K. 27.
 oglje
- 44
PORTRET DEKLETA, (1927)
 sign.: d. zg. Franc Košir
 20^a Prof. F. Stuck
 oglje
- 45
STARKA, 1927
 (slike nisem uspela evidentirati)
 sign.: d. sp. F. Košir 27
 tuš
- 46
PORTRET MOŽA — ŠTUDIJA, 1927
 sign.: d. sp. F. K. 27.
 oglje
- 47
PORTRET MOŽA, (1927)
 sign.: ni
 oglje 50 × 45 cm
- 48
PORTRET MOŽA, (1927)
 sign.: ni
 oglje 44,5 × 36,5 cm
- 49
PORTRET ŽENE, 1927
 sign.: d. sp. F. K. 27.
 svinčnik 50 × 33 cm
- 50
**KARIKATURA DR. JOŽETA RANTA
 IN OTA BURDYCHA, 1927**
 sign.: d. sp. F. K. 27
 kolorirana perorisba s tušem
 41 × 29 cm
 Andrej Rant, Ljubljana
- 51
OBREZOVANJE KROMPIRJA, 1928
 sign.: d. sp. F. K. 28
 tuš 25,5 × 19,5 cm
- 52
KARMONIKAR, 1928
 sign.: sr. sp. F. K. 28.
 tuš 33,3 × 25 cm
- 53
BERAČ S KLARINETOM, 1928
 sign.: d. sp. F. K. 28.
 tuš 20,5 × 14 cm
 Janko Košir, Sosljan
- 54
BERAČ, (1928)
 sign.: ni
 tuš 20 × 14 cm
 Janko Košir, Sosljan
- 55
PORTRET MOŽA PRI ČITANJU, 1929
 sign.: d. sp. F. Košir 29.
 Brod
 oglje 42 × 32 cm
- 56
V GOSTILNI, 1930
 sign.: d. sp. na listu F. Košir
 (u gostionici) 30.
 oglje 26 × 32 cm
- 57
SLAVONSKI BROD, 1930
 sign.: d. sp. na listu F. Košir 30.
 kolorirana risba s tušem
 17,5 × 19 cm
- 58
ZALJUBLJENCA, 1930
 sign.: d. sp. F. Košir 30
 tuš 16 × 13 cm
 Oto Burdych, Škofja Loka
- 59
KOPAJOČI SE ŽENSKI, 1930
 sign.: l. zg. F. Košir 30.
 tuš 16 × 14 cm
 Oto Burdych, Škofja Loka
- 60
PORTRET MOŽA, 1932
 sign.: d. sp. F. Košir 32.
 svinčnik 44 × 31 cm
- 61
ANDREJ HABJAN, 1933
 sign.: d. sp. F. Košir 33.
 Zali log »Andrej Habjan«
 svinčnik 29,5 × 23 cm
Razst.: Skofja Loka, Loški muzej, 1960
Lit.: Dobida, 1927 (repr.)
- 62
ZALI LOG, 1933
 sign.: d. sp. F. Košir 33.
 Zali log
 svinčnik 23,3 × 29,5 cm
Razst.: Skofja Loka, Loški muzej, 1960
Lit.: Dobida, 1937 (repr.)
- 63
KRAJINA POD GOLNIKOM, 1937
 sign.: d. sp. F. Košir 37.
 svinčnik

64

BLAŽEK, 1938

sign.: d. sp. F. K. 38.

tuš 18 × 15 cm

Janko Košir, Sesljan

65

DOMAČA HIŠA Z JEZOM

sign.: ni

rjavo toniran papir, oglje, bela kreda

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

66

SRNJAK

sign.: ni

pastel 29 × 23 cm

Loški muzej, Škofja Loka

67

GORSKA KRAJINA

sign.: ni

tempera 22,2 × 14,5 cm

Razst.: Škofja Loka, Loški muzej, 1960

48 portretov mož — študije, sign.: 1.

zg. F. Košir 63 × 45 cm

54 aktov — študije, sign. in dat. v letih
1924 in 1925

59 študij aktov z ogljem, 63 × 45 in

44,5 × 31 cm

32 beležk risb s svinčnikom in tušem

par sto risb s svinčnikom in tušem raz-
ličnih velikosti.